

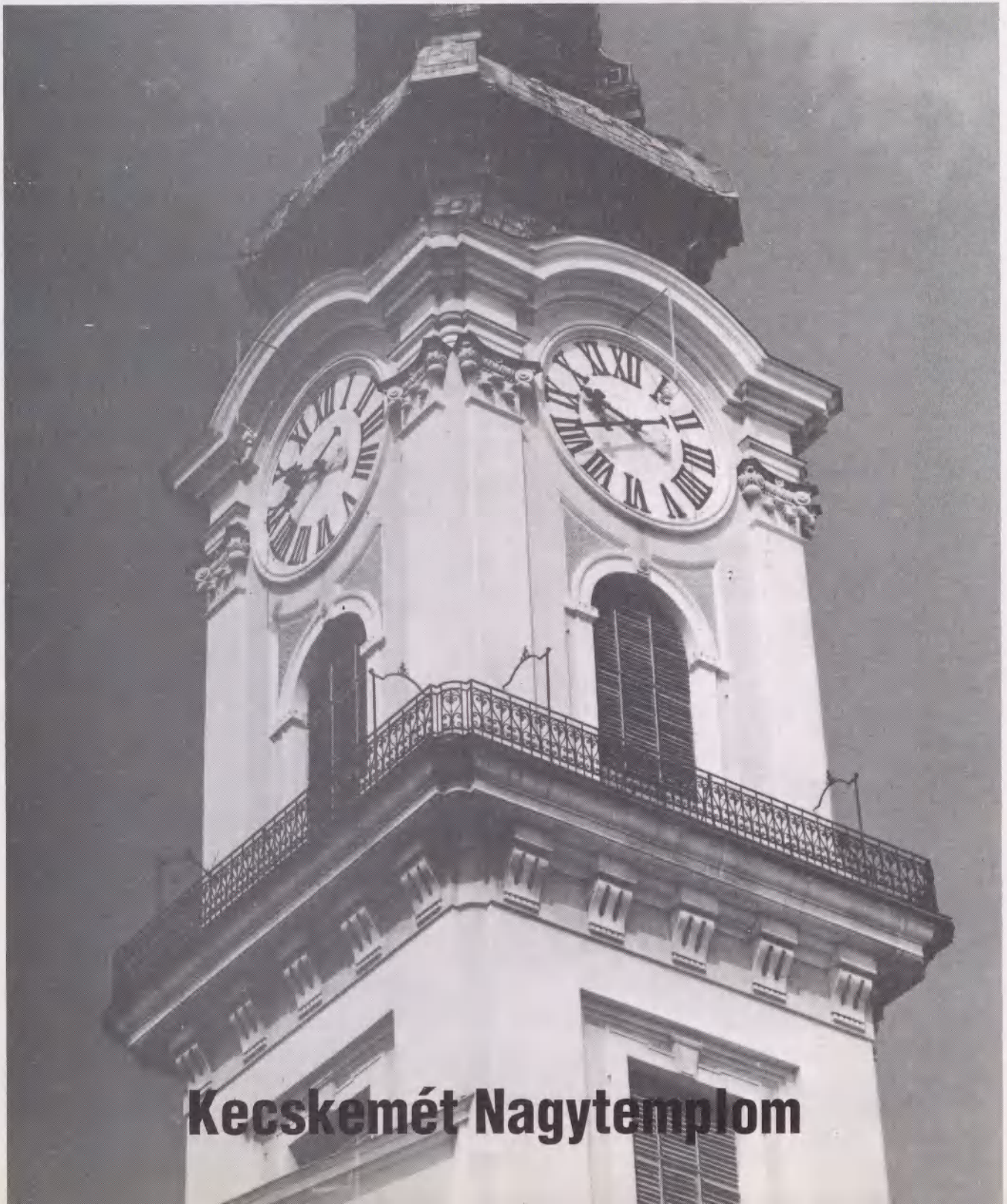

MRB 1644

Világ

vakok

1994. július

Kecskemét Nagytemplom

Tartalomjegyzék

Bartha Zsuzsanna: Elnökségi tudósítás	3
Az EBU IV. közgyűlésének határozatai (<i>befejező rész</i>)	4
Nádasdi Sándor: Búcsú barátunktól	6
Lak István: II. Országos Módszertani Találkozó Szolnokon (<i>II. befejező rész</i>)	7
Vad Zsigmond: Szolnok után	
– Levél helyett, barátaimnak	8
Bartha Zsuzsanna: Születésnap köszöntő	8
Dénes Géza: Kishal – nagyhal	9
Mottl Ágnes:	
„Ne ess kétségbe Credulusz, bízzál a szerelemben!”	11
Évfordulók nyomában – Lak István:	
100 éve született Csokonai Vitéz Gizella	12
Lakatos Tamás: Köszöntjük új kollégánkat!	15
Komárom-Esztergom megyei hír	
– Luk János írása nyomán:	
Aki a vak gyermekeket családtagjainak tekinti	16
Tolna megyei hír — Kovács Lászlóné és	
Piczek Jenőné: Családi hétvége Váralján	17
Bartha Zsuzsanna: Levelezői rovat	18
Dr. Szabó Miklós: Az új lakás törvény fontosabb rendelkezései (<i>II. rész</i>)	20
Csatlós Ildikó: Tavasz – kedves emlék	24
Ecsedi Csaba: PC-ROBOT	26
Törődjünk többet egészségünkkel!	
– Kiss János: Amit a jó ivóvízről tudni kell	32
Felhívások, közlemények	33
Hirdetések	34

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének havi folyóirata.
 Felelős kiadó: Erhartné dr. Molnár Katalin. Kiadóhivatal: MVGYOSZ 1146 Bu-
 dapest, Hermina út 47. Felelős szerkesztő: Bartha Zsuzsanna. Készült a Signatura
 Ipari Termelő és Szolgáltató Kft. nyomdájában 1550 példányban. Felelős vezető:
 Rózsavölgyi László. ISSN: 0209-6765.

Tisztelt Olvasóink!

Örömmel tájékoztatjuk Önöket, hogy dr. Szigeti György, a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének elnöke, a Szabad Demokrata Szövetség színeiben újabb négy esztendőre parlamenti képviselői mandátumot szerzett.

Gratulálunk és további sok sikert kívánunk!

Bartha Zsuzsanna Elnökségi tudósítás

Rendhagyó módon a májusi elnökségi ülésre Balatonbogláron került sor a titkári-adminisztrátori értekezletet követően 1994. május 28-án, szombaton. Igazoltan Lak István és Péger Ádám maradtak távol.

A tanácskozás egyetlen napirendet tárgyalta meg, a május 26-27-28-án Balatonbogláron lezajlott titkári-adminisztrátori értekezletet értékelte.

A főtitkár asszony bevezetőjében elmondta, hogy az előző évek hagyományának megfelelően szervezték meg a titkári-adminisztrátori értekezletet. A hivatal egy körlevelet küldött szét a megyéknek, melyben kérte, hogy tegyenek javaslatokat a megvitandó témákra. Szinte mindig elhangzik kérésként, hogy legyen alkalom a kötetlen beszélgetésekre, ahol egymást és az egyes megyei szervezetek

munkáját jobban megismerhetik, kicserélhe-

tik tapasztalataikat.

„Mi újság a megyékben?” címmel kezdődött a hivatalos értekezés első napja. Olyannyira sikeresnek bizonyult ez az elgondolás, hogy nem is értek a végére, mivel annyi mondandójuk volt. Szó esett itt a helyiségbérelti szerződésekről, az önkormányzati kapcsolatokról, az adomány-számlákról, és sok más egyéb, aktuális kérdésről. Felmerült a megyei szervezeteken belüli önszerveződő csoportok kérdése is. Alapvetően az a gazdasági megoldás lenne elfogadható, hogy minden önszerveződő csoport által gyűjtött pénz a megyei szervezet számláján szerepeljen elkülönítetten. Amennyiben nem ezt a megoldást választják, akkor az önkormányzat megadott előlegként adhat csak pénzbeli támogatást, vagyis nekik köteles a csoport elszámolni.

Az új lakástörvény lehetőséget kínál arra a jövőben, hogy a megyei szervezetek irodáit akár megvásárolhassák. A feladat rendkívül szoros együttműködést követel meg az egyes megyei titkárok és a központ között. A titkári-adminisztrátori értekezlet másik témájaként a hivatal és a megyei szervezetek közötti kapcsolatot tekintették át. Szó esett a tagkönyvekről, és az utóbbi években gyakori hamisításukról. Ennek megakadályozására készült el a dombornyomású bélyegző, ami nem hamisítható. Továbbá egyéb intézkedéseket is szeretnének hozni a tagkönyvek hamisításának kivédésére, így pl. ha valaki harmadszor veszíti el a tagkönyvét, akkor újat csak a központon keresztül kaphat.

A titkári-adminisztrátori értekezlet megtárgyalta a tagdíj esetleges emelésének kérdését is. Többféle álláspont tükröződött, nem nélkülözve egyik sem a realitást.

Az elnökség ebben a kérdésben a nyár folyamán alakítja ki végleges álláspontját, amit még mind az őszi taggyűléseken, mind pedig a jövő évi küldöttközgyűlésen megvitatnak.

Elfogadható összegeket sikerült kialakítaniuk a folyóiratok árának emelését illetően. A titkári-adminisztrátori értekezleten a Kulturális Osztály munkájáról hallgattak meg tájékoztatást, Pálffy Lászlóné összefoglalójában. A gyógymasször tanfolyamra jövő évtől csak érettségivel lehet jelentkezni, s ennek kapcsán is kérték a titkárokat, hogy a jelentkezők véleményezése legyen alapos és reális. Matolcsi Tamás tájékoztatást adott a titkároknak és az adminisztrátoroknak a számítástechnika lehetőségeiről, új elképzeléseiről.

A titkári-adminisztrátori értekezlet alaposan megvitatta a megyei szervezeteknél felmerülő különféle gazdasági jellegű problémákat is, és sikerült néhány előbbrevivő javaslatot megfogalmazni.

Az értékelés összegzéseként a főtitkár elmondta, hogy ezeket az értekezleteket nagyon fontosnak tartja a hivatal, mivel a kötetlen beszélgetések módot nyújtanak arra, hogy egy sokkal korrektebb és mélyebb munka- illetve emberi kapcsolat alakuljon ki a látó és a látássérült kollégák között. Ez a három nap ezt a célt is kívánta szolgálni. Ezzel az elnökség tagjai is egyetértettek és tudomásul vették az elhangzott tájékoztatást.

Következtek a bejelentések:

- Horvátországból június 20-22-e között küldöttség érkezik szövetségünkbe.
- A Vakok Általános Iskolája üdültetési kérelemmel fordult a szövetséghez. A létszámarányos üdültetést figyelembe

véve 60 ezer forint támogatást hagyott jóvá az elnökség.

- A Vak Hadirokkantak azzal a kéréssel fordultak az elnökséghez, hogy részükre a szövetség budapesti székházában egy irodahelyiséget biztosítson. A tesztület állásfoglalása: sajnos a saját önszerveződő csoportoknak sem tud helyet biztosítani a szövetség, ezért a Vak Hadirokkantaknak nem tud állandó irodahelyiséget adni.

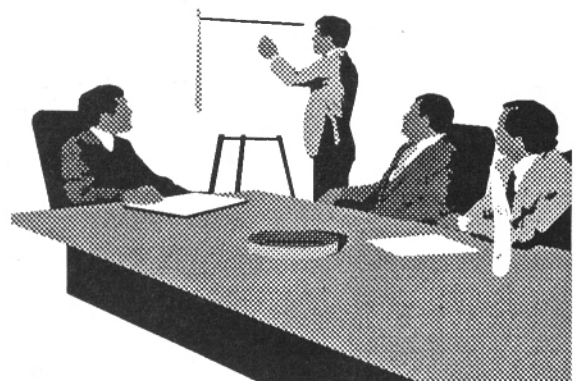
Az elnökségi ülés az elnök zárszavával ért véget. ● ● ●

*

Az EBU IV. közgyűlésének határozatai

1. Együttműködés a fejlődő országokkal

Számos EBU tag együttműködik a fejlődő országokban levő testvérszervezetekkel. A gazdag és a szegény országok között húzódó szakadék áthidalása céljából az ustroni IV. EBU közgyűlés azt tanácsolja a tagországoknak, szólítsák fel országaik kormányát, hogy bruttó nemzeti termékük egy százalékát fordítsák a fejlődő országokban folyó programok támogatására.

ra. Mivel a világ népességének 10 százaléka jelentős mozgáskorlátozottságban szenved, a források hasonló százalékát kell nevelési, rehabilitációs és szakképzési célokra fordítani a fogyatékosok érdekében. Különösen ki kell emelni a nők és gyermekek helyzetének javítását. A kampány eredményeiről be kell majd számolni az 1996-ban tartandó V. közgyűlésnek.

2. Társadalmi jogok

A közgyűlés felszólítja az európai kormányokat, ismerjék el a vakok és gyengénlátók alapvető emberi jogait és gondoskodjanak róla, hogy ők is teljeskörű és egyenlő lehetőségekkel rendelkezzenek.

3. Szabadidő és kikapcsolódás

A közgyűlés azon a véleményen van, hogy gondoskodni kell a látássérült emberek számára szabadidejükben folytatandó, kikapcsolódást nyújtó tevékenységekről, hogy életük ezáltal is teljesértékűbb legyen.

4. Ifjúsági munka

A fiatal látássérült embereknek lehetőséget kell teremteni arra, hogy együtt dolgozzanak, hogy megbeszéljék a mindennapi életükkel és jövőjükkel kapcsolatos kérdéseket. Fontos, hogy az egyes nemzeti szervezetek is foglalkozzanak a fiatalok problémáival munkájuk során. Célszerű, hogy a fiatalok egyre nagyobb létszámban vegyenek részt a szervezetek aktív munkájában országos és nemzetközi szinten egyaránt.

5. Politikai és gazdasági változások

A politikai és gazdasági változások Európában különösen katasztrofális hatással voltak a vak és gyengénlátó emberekre. Sokan elvesztették állásukat és elszigetelődtek a társadalomtól. A közgyűlés minden kormányt és megfelelő szervezetet arra kér, tegyenek meg mindent annak érdekében, hogy a vakok és gyengénlátók visszanyerjék jogos helyüket a társadalomban.

6. Gyengénlátás

A közgyűlés határozottan ellenzi azt a néhány országból jövő javaslatot, hogy a gyengénlátás szimbólumaként sárga botot használjanak. A közgyűlésnek az a véleménye, hogy a forgalomban egy és ugyanazt a jelzést kell használnia minden vak és gyengénlátó embernek.

7. Szervezetek közötti együttműködés

A közgyűlés megerősíti az EBU elkötelezettségét más, a látássérülteket segítő szervezetekkel való együttműködésre, mint amilyen például a Látáskárosodottak Oktatásának Nemzetközi Tanácsa.

8. Először Európában a Rokkantak Napja 1993. december 3-4-e volt

A Vakok Világszövetsége, amelynek az EBU alapító tagja, az 1992. november 2-6. között Kairóban tartott közgyűlésén hozott döntés értelmében kérést juttatott el az ENSZ-hez, hogy minden év október 15-ét nyilvánítsa a Fehér Bot Világnapjává. Az EBU közgyűlése teljes szívvel megerősíti

síti és támogatja ezt a kérést.

A közgyűlés figyelembe veszi más testi fogyatékosokat tömörítő szervezetek javaslatait. Elfogadja, hogy a Rokkantak Napja 1993-tól kezdődően december 3-4-e. Kinyilvánítja szolidaritását ezen szervezetekkel úgy, hogy részt vesz a közös célok érdekében folyó kampányokban.

☞ Az EBU felkér minden tagszervezetet, hogy kérjenek segítséget országuk kormányától fentiek megvalósításához és ismerjék el október 15-ét, mint a Fehér Bot Világnapját.

☞ Az EBU felkér minden tagszervezetet, vegyen részt a Rokkantak Napja ünnepein, tudatosítva a résztvevő szervezetekben, hogy a látássérültek szervezetei az egyedüli szervezetek, amelyek jogosultak a vakok és gyengénlátók érdekeit és törekvéseit képviselni, értük szót emelni.

9. Információcsere

A közgyűlés nyomatékosan felkéri a látássérültek szervezeteit, tegyenek meg mindent a tagországok közötti információcsere érdekében, hogy a vakok és gyengénlátók minden tevékenységi körről és a velük kapcsolatos fejleményekről folyamatosan értesülhessenek.

10. Európa ínséges régiói

Mivel a Jugoszláviában folyó háború lényegesen tovább rontotta az ott élő vakok és gyengénlátók helyzetét, a közgyűlés arra ösztönöz minden EBU tagországot, hogy a legmagasabb nemzeti és nemzetközi fórumokon emelje fel szavát a humanitárius segítség minden formájának elősegítése érdekében az említett régióban az önzetlen törődés és szolidaritás szellemében.

Nádasdi Sándor: Búcsú barátunktól

Feri! Balog úr!

Nem igaz! Ez nem lehet...

Még a levegő is megfagyott körülötünk, mikor meghallottuk a hírt, s azóta sem tértünk magunkhoz. Elmentél, és valami iszonyú üresség maradt utánad. Nem találjuk a helyünket, mert téged sem találunk már. Pedig keresünk: az utcákon, az elárvult irodádban, a hegyek között, a taxinál. Hiába.

Bámuljuk a telefont, hátha megcsörren, mert te hívsz. Nem lehet, hogy soha többé!

Valami elmúlt. Életünkben lezárult egy szakasz, és néhány nap alatt megváltoztunk, valahogy keserűbbek lettünk. A kívülállók nem tudják miért, hiszen „az élet megy tovább” – mondják. Valóban, de nélküled.

Süt a nap is – de másképpen, mint eddig. Szomorúbban, vagy csak mi érezzük így?

Hiába néztünk bele a sírodba, mégis azt reméljük, hogy reggel felébredünk, s te nevensz ránk:

– Jó vicc volt, mi? Na, ne lógassátok az orrotokat, visszajöttem. Na, nevesetek már!

De tudjuk, hogy mindez csak áltatás. Ahová te mentél onnan nem szoktak visszajönni.

Várj tehát ránk te ott, Balog úr! Előbb-utóbb találkozunk!

(Balog Ferenc, az MGVYOSZ Heves megyei Szervezetének titkára tragikus hirtelenséggel 36 éves korában elhunyt. A fenti megemlékezést az MGVYOSZ Heves megyei Szervezetének elnöke írta – a szerk. megj.).

Lak István: II. Országos Módszertani Találkozó Szolnokon (II. befejező rész)

Szombaton délután, egy belvárosi séta során Szolnok történelmével és néhány nevezetesebb műemlékével ismertette meg az érdeklődőket Kaposváry Gyula nyugalmazott múzeumi igazgató. A városnézés után ellátogattunk a Szolnoki Művésztelepre, amit a Tisza és a Zagyva összefolyásánál lévő földnyelven alakítottak ki. A művésztelep története a múlt század közepéig nyúlik vissza. Az alföldi táj szépsége és jellegzetes népelete mindig vonzotta az alkotóművészeket. 1902 nyarán nyílt meg a Szolnoki Művésztelep tizenkét műteremmel. Az akkori híres festők között említhetjük meg Bihari Sándort, Fényes Adolfot, Deák Ébner Lajost, Aba Novák Vilmost és a Pólya testvéreket – Tibort és Istvánt. A szobrászok közül Ligeti Miklóst emelhetjük ki, akinek a budapesti Városligetben lévő Anonymus szobra Szolnokon készült. Az érdekes ismertető után Nagy István szobrász műtermében várt bennünket, ahol munkájáról beszélt. Érzékeltetésül néhány kis szobrot készített elő. Egy ülő hölgy, egy sün és egy alvó kandúr formáját tapinthatuk ki jól felismerhetően. Nagy István nem stílus újíto, hanem realista alkotó. Köztéri szobrai számos településen: Kecskeméten, Szegeden, Mezőtúron, Bonyhádon, Kazincbarcikán és Budapesten láthatók. A művésszel való beszélgetés során megtudtuk, hogy 1920-ban született Irsán (ma Albertirsa). A Szolnoki Művésztelepen 1957-től dolgozik.

Este, vacsora után zene és tánc következett. A talpalávalót a Bessenyszögi Zenekar szolgáltatta. Eközben 20-22 óra között az előző esti „Szerencsekerék” továbbjutói mérhették össze tudásukat. Az alábbi végeredmény született: 1. Németh Tamás (Budapest); 2. Jeszenszky László (Pécs); 3. Gyirmóthy Kálmánné Bendes Erika (Pápa); 4. Vad Zsigmond (Dévaványa).

Az eredményhirdetés után a győztesek is bekapcsolódhattak a mulatozásba, akár hajnalig, amit egy vidám társaság még nótázással reggelig meghosszabbított.

A harmadik napon, reggeli után ötletbörze kezdődött. Ennek során kicserélhettük tapasztalatainkat és módszereinket. Alapjában véve ezen a délelőttön tett eleget a találkozó küldetésének. A különféle klubok és csoportok bemutatták tevékenységüket, valamint vélemények hangzottak el a háromnapos rendezvényről. Íme csokorba kötve néhány észrevétel:

- ✎ Az itt tanultakat és tapasztaltakat otthon továbbadjuk.
- ✎ A Szolnokon elkezdődött út tovább kell hogy vezessen.
- ✎ A csoportjátékok igazán hasznosak voltak, amelyeket az ifjúsági klubunkban mi is kipróbálhatunk.
- ✎ Jó volt találkozni az ország szinte minden részéből ideérkezőkkel.
- ✎ Az ember igazán a kis közösségekben tud kiteljesedni.

A rendezvény végén, dr. Baranyiné Miks Mária többek között ezt mondta: *„Megosztottuk egymással tapasztalatainkat, gondolatainkat. Ki-ki elmondhatta, hogy milyen ötlettel érkezett ide, és azt is, hogy mit visz magával haza. Sok-sok aktív szereplője volt rendezvényünknek. Köszönjük a használható véleményeket, az elismerő szavakat.”*

A legnagyobb elismeréssel lehet csak szólni a találkozóról. Mindnyájan emlékezetes, maradandó élményekkel térhettünk haza. A régi ismerősök mellett sok új hangot és arcot ismerhettünk meg. Az ilyen rendezvényekre gyakrabban lenne szükség, mivel közelebb hozzák egymáshoz a tagtársakat, de ugyanakkor a látó és a nem látó embereket is ezen a gondterhelt századvégen.

A találkozó létrejöttét a következő intézményeknek és cégeknek köszönhattük: Jász-Nagykun-Szolnok megye önkormányzatának, Szolnok város megyei jogú önkormányzatának, a Henkel Kft. szolnoki gyárának, a Galéria Baráti Körnek, az Agrya Egyesületnek, a Jászkun Volánnak, a Magyar Rádió Szolnoki Körzeti Szerkesztőségének és a Bessenyszögi Zenekarnak. Egyúttal köszönet illeti a találkozó szervezőinek munkáját. ● ● ●

*

Vad Zsigmond: Szolnok után

– Levél helyett, barátaimnak

*Nem tudhatom, hogy más mit érez,
mit hagyott meg magában azóta,
de az én füleim még ma is hallják
a Tisza kemény hullámveréseit,
és gondolatlépéseim olykor-olykor
betévednek a város házai közé,
hol egyszer Damjanich elzengte
a tavasz nyitányát, hogy a fényes
rügyfakadás mögött megtalálja végre
igazi önmagát egy kicsiny nemzet,
s bolyongó lelkem hiába kutatja
a múlt lángoló zászlaját az utak
szürkén egykedvű sarkain – ma már*

*keveset áldozunk a szebb jövőért,
pedig a holnap nem az utcafán terem,
s nem vehetjük meg a boltban sehol,
csak akkor jön el, ha megküzdjük
bölcsen az utat, és nem irigy kapzsisággal.
Barátaim, Szolnok szelleme már rég
nincs palackba zárva, de hiszem,
hogy ennél még nagyobb is lehet,
hát ne engedjük el egymás kezét,
s fogjuk meg a felénk nyúló kezét,
hisz nincs másik út, a világ is
észreveszi majd, és akkor végre
asztalunkhoz ül, s nem onnan el;
bár ma még nem tudhatom, nem láthatom
a jövő útjait, de valahol mégis
bízom, hogy eljön majd az a nap,
amikor nekünk is épp annyira lesz
világ ez a világ, mint bárki másnak:
ki kell várni, meg kell küzdeni,
nyugodtan addig nem alhatunk, hisz
fejet nem hajthatunk soha az ördög előtt!*

*

Bartha Zsuzsanna: Születésnap-i köszöntő

Az irodalom, kinek-kinek melyik fajtája, nélkülözhetetlen eleme az ember életének. Sajnos, talán ma kevesebb időnk jut az olvasásra, sok egyéb kiszorítja életünk-ből. Szerencsére, akadnak olyan „megszállottak”, akik elgépiesedett és kissé elembertelenedett világunkban is fontosnak tartják az irodalom művelését.

A Krúdy Gyula Irodalmi Kör 1982-ben alakult meg, azzal a nemes céllal, hogy egyrészt a jeles író hagyatékát ápolják, műveit terjesszék. Másrészt, azoknak a fiatal költőknek és íróknak kívántak hathatós támogatást nyújtani az induláshoz, a

megjelenéshez, akik a piactudomány kihívása ellenére, szívügyüknek érzik az irodalmi alkotó munkát.

Az irodalmi Kör Király Lajos, elnök és Kanizsa József, titkár vezetésével működik. Havonta egyszer találkoznak. Tagjaik között akadnak újságírók, színészek, s a társadalom szinte minden rétegéből. Évenként antológiát jelentetnek meg, amelyben a saját verseik és elbeszéléseik mellett mindig szerepel egy-egy Krúdy novella is.

Ennek az irodalmi körnek egyik kiemelkedő egyénisége Dénes Géza, sorstársunk, akinek 70. születésnapját köszöntötték az idén májusban. A hangulatos óbudai kisvendéglő pinceklubjában igen szép számban jöttek el a kör tagjai és a vendégek, hogy meleg szeretettel köszöntsék Géza bácsit, aki 1924. május 12-én született Hajdúszoboszlón. Az elemi iskola befejezése után Sarkadra került polgáriba, majd Gyulán és Békéscsabán tanult tovább. Az élete nagy eseménye volt, amikor Balmazújvárosban kapcsolatba kerül Veres Péter íróval. Találkozásuk nagy hatással van írói fejlődésére. Az 1950-60-as években különféle megyei lapok, irodalmi folyóiratok pályázatain szép sikereket ér el munkáival.

Már több mint három évtizede dolgozik újságíróként is. Írásai több megyei és neves országos lapban jelentek meg. A Krúdy Gyula Irodalmi Körnek 1985 óta tagja.

Nagyon jelentős francia műfordítói munkássága is. A sors kegyetlensége folytán 1988. októberében teljesen elveszíti látását. Annak ellenére, hogy minél idősebb

korban vakul meg egy ember, annál nehezebb a tényt elfogadni, feldolgozni, Dénes Gézának sikerült. Segített ebben derűs és optimista természete is, de ugyanígy a családja és barátai, köztük az irodalmi kör tagjai. A vakság nem kötötte gúzsba szellemét, ma is termékeny író. Élete és munkássága elismerését mutatja, hogy az idén nyáron jelenik meg műveiből egy válogatott kötet.

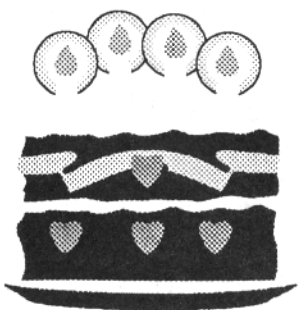
Dénes Géza nevével lapunkban is találkozhatnak az olvasók, hol egy-egy szép novellájával, hol vidámabb hangvételű humoreszkjeivel. Az „Óda a fényhez” c., vak szerzők alkotásaiból összeállított antológiában is találkozhatunk nevével és írásaival. Hetvenedik születésnapja alkalmából erőt, egészséget és derűs alkotókedvet kívánok valamennyi irodalmat kedvelő sorstársam nevében. ● ● ●

*

Dénes Géza: Kishal-nagyhal

Csakúgy süti az ember testét a forró gyógyvíz. Körülöttem nyugös, sopánkodó betegek áztatják magukat reménykedve. A nagymedence felől jókedv, zsvajgás halatszlik. Köztük van a kislányom is. Nemrég szaladt át tőlem a tágas úszómedencébe. De hogy ott a pajkos fiúk el ne vegyék tőle a labdáját, ideadta, őrizzem. Nem sokáig maradt ám nálam, mert velem szemben két apró gyermek az ölemben heverő piros-fehér pettyes labdát lesi epedő nézéssel.

– No nesztek, játszhattok vele, míg visszajövök. – Odanyújtom nekik a labdát és elindulok a nagymedencéhez, hogy

gyermekem után néztek. Alig lépek bele a vízbe, a gyerekek közrefognak és belevisznek valami „Kishal-nagyhal” nevű játékba. Még ilyet, mit szólnak az ismerősök, jóbarátok, ha meglátnak, ahogy ugrándozom a vízben mint egy hal. Én vagyok a nagyhal és fogjam meg őket, kishalakat. Alig hevülünk a játékba, jön ám a gyógymedencéből az egyik apró lányka, sír keservesen:

– Bácsi, elvették a labdát...

– Elvették? Kik? Hol? Meg tudnád nekem mutatni?

A gyerek megragadja a kezemet, húz magával vissza a gyógymedencébe, ott rámutat a sarokban ülő két kamasz fiúra:

– Ők, ni!

– Na fiúk, elő a labdával de gyorsan.

A fiúk nagy előkészülettel felállnak. Ezek most összehazudozzák nekem a fél világot. „Mi nem voltunk, nem is láttuk”, dadogják mindjárt, aztán ha elfordulok, előveszik a víz alól az úszónadrágjukból és a nyelvüket mutatják majd a hátamnak. Lehajtják a fejüket, lassan-tagoltan mondják:

– Elvették!

– Tőletek is? Kik? Hol?

Kiugranak mellém a partra, megragadják a kezemet, húznak a harmadik, közép-ső medencéhez. A víz közepére mutatnak. És ráismerek a magamkorabeli hatvanas barátaimra.

– Azok vették el, nem bírtunk velük. Nagyobbak és sokkal erősebbek az öregek.

– Bandi, Sós Bandi!

Kiáltásomra Sós Bandi ráfekszik a vízre, hozzám úszik, kérdően rámnéz.

– Te Bandi, gyermekem labdáját keresem... nem azért, csak játszatok vele... ne-hogy elveszen.

– Bocsáss meg, – dadogja Bandi, – de nincs nálunk. Elvették!

– Elvették? Kik? Hol? De kapós ez a labda...

Pár perc múlva már a csónakázó tó mögött tapossuk a gyenge füvet. Sós Bandi a tó partján ülő három idős emberre mutat:

– Azok, ni!... Ne haragudj, de nem akartunk ezekkel az öregekkel veszekedni a labda miatt.

Az egyiket felismerem: Szőke Miska bácsi, nyugdíjas hentes, nemrég ünnepeltük a 66. születésnapját a Bocskai vendéglőben. S amikor elébük állok, a labdát követelve, ők kereken a szemembe mondják, hogy elvették, kitör belőlem a nevetés:

– Maguktól is, Szőke bátyám? Kik? Hol? Tán csak nem az öregek klubjából az aggok?

– De bizony, éppen hogy az aggok!

A csónakház mögött rátalálunk a labdára: Bence bácsi nyugdíjas erdész, Gyúró Pista bácsi nyugdíjas ruhagyári főkönyvelő, s még néhányan bajlódnak vele a homokban. Na nézd már, éppen Gombos Bálint bácsi, 93 évével belerúg a gumigömbbe. Már is hozzájuk lépnék, mert én is vágyakozom a labda után, amikor egy öregúr Gombos bácsinak barátságosan nyújtja a kezét:

– Doktor Pivarcsi nyugalmazott ügyvéd vagyok Tiszalökről.

Azzal szó nélkül elveszi az éppen Bence bácsihoz kerülő labdát. Pörgeti elől, pörgeti hátul, mögötte dobja fel, elől kapja el, elől dobja fel, mögötte kapja el, a térdére fekteti, felvágja, majd a fejével a magasba ökleli. Így kellene csinálni a Fradi csatárnak is. A gyerekeknek is tágramered a szemük. Kislányom nem bírja idegekkel, odaszalad, elkapja a pattogó labdát. De

valami fényes pénzdarab kerül a markába, s ekkor kislányom megszánja a nyugalmazott ügyvéd urat és nála hagyja a labdát. Az ügyvéd úr pedig élvezettel dolgozhat tovább, körülállva egy tucatnyi idős emberrel.

– Megy ez, kérem – mondja, – csak nagy gyakorlat kell hozzá. Hosszú, szívós, kitarító gyakorlat.

Már legalább húsz kimeredt ujjú kéz nyúlna a labdáért, de ő a viláért sem engedné ki a kezéből. ● ● ●

*

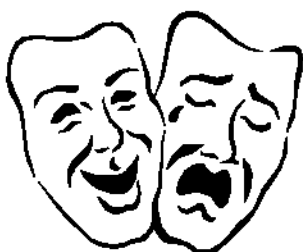
Mottl Ágnes:

**Ne ess kétségbe Credulusz,
bízzál a szerelemben!**

A címként kölcsönbe vett mondat Balassi Bálint: Szép magyar komédia c. műve előadásán hangzott el, amit 1994. május 21-én rendeztek a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége Székházában.

A reneszánsz fénykorának leghíresebb magyar költője 400 éve halt meg, s pásztordramáját, melynek eredeti, hosszú címe: Gyarmathi Balassa Bálintnak Thirsisnek Angelicával, Sylvanusnak Galatheával való szerelmükről szép magyar komédia, 1588-ban írta.

Ezt az értékes, régi alkotást szép sikerrel adták elő a Pasztorek Mihály Színjátszó-csoport tagjai. A produkciót a nagyszámú hallgatóság hosszan tartó tapssal jutalmazta. Az előadás után a színjátszó-csoport rendezőjével, Horváth Máriával és

az őket kísérő Landini Együttes vezetőjével, Kovács Pállal beszélgettem.

– Kik játszanak a Pasztorek Mihály Színjátszó-csoport társulatában?

H.M.: A csoport 20 évvel ezelőtt alakult. A jubileumi ünnepséget idén novemberben tartjuk, amelyre mindenkit szeretettel meghívunk. Kezdetben egy szűk baráti körből alakult a csoport, később a tágabb ismeretségi körből is csatlakoztak. Volt időszak, amikor 20-25 fő játszott. Most tízen vagyunk és egy összetartó, baráti társasággá kovácsolódtunk össze, s rendszeresen összejárunk, nemcsak a gyakorlás céljából.

– Hol szoktak gyakorolni?

H.M.: A szövetség épületének egyik kis termében. Itt vannak az olvasó- és a szövegpróbák. A kultúrteremben már csak a színpadi próbákat tartjuk, mivel sok kulturális csoport osztozik a termen, s ezért be kell osztani. Ott már a mozgást gyakoroljuk elsősorban, valamint a díszleteket tervezzük meg.

– Milyen időközönként gyakorolnak?

H.M.: Heti két próbánk van, de ha kell, akkor háromszor is összejövünk egy héten.

– Milyen régi a kapcsolat a Landini Együttessel?

H.M.: Két éve szoros, s majdnem minden második műsorban együtt lépünk fel. Karácsonykor együtt adtunk elő egy XVII. századi Betlehemes játékot különböző templomokban.

– Hol lépnek még fel és milyen műsorokkal?

H.M.: Tavaly októberben egy verses összeállítással, amelyet vak költők műveiből állítottunk össze, Várpalotán szerepeltünk az ottani szövetség meghívására. Ősszel valószínűleg Egerbe utazunk a szüreti bálra. Minden szereplési lehetőségnek nagyon örülünk, s ahova csak hívnak bol-

dogan elmegyünk.

– A zenével sikerült XVI. századi hangulatot varázsolni. A dalokat honnan választották – kérdezem Kovács Pált, a Landini Együttes vezetőjét.

K.P.: A dalok Balassi Bálint: Júlia ciklusa verseinek megzenésített változatai. Ezeket a verseket szerelméhez, Losonczy Annához írta.

– Honnan választották az együttes különleges nevét?

K.P.: Késmárki György tanár úr javaslatára. Francesco Landini 1325-ben született és az olasz zenei élet legkiválóbb mestere volt, egyben Petrarca kortársa is. Orgonán, hárfán, lanton és fúvós hangszereken kitűnően játszott. Körülbelül 150 művet hagyott az utókorra. Érdekessége az életének, hogy ötévesen fekete himlő következtében megvakult, s mégis kora legkiválóbb zenésze volt.

– Egészen különleges hangszereken játszottak a színpadon. Honnan sikerült ezeket beszerezniük?

K.P.: Ezeket szintén főként Késmárki Györgynek köszönhetjük, aki segített beszerezni ezeket a korabeli hangszereket. Ő a Musica Antiqua Hungarica Együttes vezetője. Ezenkívül az atlantot a Bizományi Áruházból vásároltuk. Ott porosodott már másfél éve és mondta az eladó, hogy ugyan már vigye el valaki ezt a „vacakot”, mert ezt már nem tudja elhelyezni. Ezek a hangszerek a XV–XVI. és a XVII. században voltak használatosak.

– Hogyan tanultak meg ezeken játszani?

K.P.: Szinte autodidakta módon, hiszen a Vakok Általános Iskolájában ezeket még nem oktatják. Az együttes minden tagja rendelkezik valamilyen zenei előképzettséggel.

Köszönöm a beszélgetést és még sok sikeres fellépést kívánok! ● ● ●

*

Évfordulók nyomában — Lak István:

100 éve született Csokonai Vitéz Gizella

Idősebb sorstársaink közül még sokan emlékeznek a halkszavú, törékeny, kedves, az irodalmat és a zenét kedvelő tagtársnőnkre.

Csokonai Vitéz Gizella 1994. június 19-én született Hajdúszoboszlón. A nagy magyar költő, Csokonai Vitéz Mihály oldalági leszármazottja. Még kicsi gyermekként, négy éves korában veszítette el látását. Elemi iskolai tanulmányait a Vakok Iskolájában végezte Budapesten. Ezután a Vakokat Gyámolóító Országos Egyesületben dolgozott: először korrektorként a Braille nyomdában, majd később gépiró és távírás lett. Egy ideig az intézmény Ida utca 5. sz. alatt lévő épületében működő „Társas Kör” Braille-könyvtárosa.

Az 1928-ban megalakult Vakok Homérosz Kórusának egyik alapító tagja. Csokonai Vitéz Gizella már egészen fiatalon verseket írt. A fénytelenység világából címmel 1931-ben jelent meg egy kis verses kötet, amelyhez Herczeg Ferenc, a kor kedvelt és jeles írója írt előszót. E kötet Braille-írással is elkészült, de sajnos az idők folyamán elveszett.

Versei a korabeli Vakok Világában és egyházi lapokban is megjelentek. Az 1992-ben, az MGYOSZ által kiadott „Óda a fényhez” c. vak költők antológiájában is szerepel Csokonai Vitéz Gizella néhány költeménye.

Költőnőnk, sorstársunk 1965. április 5-én halt meg Budapesten.

Csokonai Vitéz Gizella születésének 100. évfordulójára emlékezünk egy 1938-ban vele készült interjúval, ami egy korabeli újságban jelent meg.

Csokonai Vitéz Gizella neheztel Lillára

A fénytelenység világából – ez a címe annak a Herczeg Ferenc előszavával bevezetett miniatűr verseskötetnek, melynek szerzője a négyéves kora óta vak Csokonai Vitéz Gizella, Csokonai Vitéz Mihály oldalági leszármazottja. Annak ellenére, vagy talán éppen azért, mert megismerkedésünk költői modorával oly érzést kelt, hogy inkább a szelíd Tompa Mihály ivadéka, s nem a temperamentumos Vitéz Mihályé, irodalmi csemegét jelent számunkra a beszélgetés, melyet a Vakok Intézetében éldégelő Csokonai lánnyal folytathatunk zseniális „Rokonáról”, a legeredetibb magyar költő tevékenységéről.

Vajon hogyan hat a fénytelenység fekete világában elhelyezkedett leányra a kecses formájú porcelánfigurák korában a pasztellszínekben játszó rokokó időkben élt őse?

Hiszen ez a kor az, amely szívesen adott pásztorkosztümöt az enyelgő hercegekre, és szívesen ábrázolt mesterkéltné táncmozdulatokat a negédeskedő szerelmi jelenségekben. Ámor és a Gráciák mosolyával együtt Csokonai sajátosan magyar költészetébe is becsempézte a csilingelő dallamosságot és vibráló színpompát kívánó játsszi szellemet.

– Ez számomra kellemes, éppen csak kellemes – mondja a vak leány, amikor szóba kerülnek Csokonai Lilla-versei, anakreóni dalai és Dorottyája, amelyekből oly élénken lejt felénk a rokokó.

– Én akkor szeretem Vitéz Mihályt, amikor a nép fia, vagy amikor mély gondolatokkal foglalkozik.

Tulajdonképpen természetes ez a válasz a világtalan „rokontól”. Néha hiába teszik számára a költői műveket „vakos” írásba, amelyen kitapogathatja a sorokat. Olyankor mégsem élvezheti igazán Csokonait, amikor például mi, látók csakugyan a pasztellszínek csillogását ünnepeljük abban a versben, ahol a költő tél közepén ünnepli kedvese arcának tavaszát.

Pedig, ha egyébként van szó a „kedvesről”, amikor a poéta életében játszó szerepéről gondolkodik el Vitéz Gizella, akkor egyszerre felenged a közömbössége.

– Sohasem tudom megérteni azt a Lillát, panaszkodik azon a hangon, amellyel sógornőt kritizálunk. Nem tudom megérteni, hogy olyan nagy embernek, mint amilyen Csokonai volt, miért nem viszonzta méltóan szerelmét. Ha igazán szerette...

Itt elhallgat, mint aki mély érzésekbe száll le és nagyon messziről, a reménytelenység mélyéről hozná fel sóhajos szavait:

– Édes jó Istenem, ha szerette..., ha úgy szerette, ahogy igazán szerethet valaki valakit! Miért azonosította magát az apa anyagiasság gondolkodásával, amely más férfihoz kényszerítette? Miért nem szökött el hazulról és lett Csokonai felesége? Higyje el néha úgy beleélem magam ebbe az elképzelésbe, hogy meg tudnám verni Lillát, ha hirtelen szembe találnának vele. Nagyon bánt, hogy ő is hozzájárult Vitéz Mihály méltatlan sorsához.

– Úgy látszik, mégsem szerette végzetesen Vitéz Mihályt.

– Akkor ment volna hozzá tiszteletből – csattan fel Vitéz Gizella egyébként „vakosan” szelíd hangja. Ha Szendrei Júlia meg tudta tenni Petőfivel, akkor Vajda Júlia is megtehetette volna Csokonaival.

– Vajon el tudja-e képzelni, hogy maga

hozzámenne valakihez feleségül tiszteletből?

– Ó igen, nagyon is el tudom képzelni, ha kiváló emberről van szó. Nagyon szépen el lehet élni mellette.

Mivel feltűnik a „mellette”, a „vele” helyett hirtelen rátérünk erre a problémára.

– Ha az igaz szerelmet mindenekfelett oly sokra becsüli, mit tett volna Lilla helyében, ha mint kívánta tőle, már csak tiszteletből is hozzáment volna Csokonaihoz és azután a nagy ember terhes környezetében mégis beleszeretett volna valaki másba, olyan érzéssel, ami azt követeli az igaz szerelmestől, hogy szökjön meg, hogy hagyjon ott mindent és mindenkit.

Csokonai Vitéz Gizella hallgat, éppen annyi ideig hallgat, amíg az ember hirtelen eloszlatja zavarát és már halljuk a látó asszonyhoz is méltó, női titokzatossággal teli válaszát.

– Ez már karakter dolga – s kész is az egész témáról hangoztatott véleményével, amelyről nehéz lenne megállapítanunk, vajon csakugyan „karakter dolga”, vagy csak a vaksága miatt elkülönítetten élő nő elfogultsága, vagy éppen a „rokoné”, akinek szinte fájdalmas lesz a hangja, mikor a gondokkal küzdő Csokonai bolyongásairól beszél:

– Apámmal együtt, aki az egyik biztosító tisztviselője volt, de mégis a költészetért rajongó embernek ismertem, nem egyszer töprengtünk Csokonai életén. Sokszor megtörtént, hogy a családi asztalnál egy-egy Csokonai verset, ezzel a felkiáltással: – Ni, csak figyeljétek, milyen gyönyörű! – hirtelen elszavalt. Azután hangosan elgondolkozott, vajon miért bántotta olyan kegyetlenül a sors Csokonait, vajon miért volt hozzá minden tekintetben oly méltatlan, ami gyakran esett rosszul neki.

Megint élénken beszél a vak leány, nem gondol arra, hogy talán Csokonainak azért kellett oly sokrétű szenvedést elviselnie, hogy pontosan az ő színpompával töltött költészete fakadhasson belőle. Valahogy mindig érzik Vitéz Gizellán a polgári rokon, aki élénk varázsolja a késői Csokonai családot, amint úgy töpreng a költő atyafiról, mintha ma is élne. Mintha a művészet iránt érzékkel rendelkező polgári családnak éppen az lenne a legnagyobb gondja, hogy hozza rendbe a „bohém” Vitéz Mihálynak zilált életét.

A „nemlátó” Vitéz Gizella képzelete idézi meg a "látó" képzeletet, s így ameddig vele beszélgetünk, mi is élő rokonának érezzük Csokonait, amihez még az is hozzájárul, hogy amint meséli, nemrégiben találták meg az egyik Csokonai ivadéknál Vitéz Mihály valamelyik írott versfüzetét, mely azóta folyton körbejár az egyes Csokonai famíliáknál. Utoljára Győrbe került, ahol Csokonai Vitéz Mihály nevű családtag él, aki újságíró és fiát is Mihálynak keresztelte.

Csak amikor már arra készülünk, hogy elhagyjuk Csokonai Vitéz Gizellának az igazi élettől meglehetősen elzárt otthonát, a „mai világba” vezető kapuban fog meg bennünket ismét az az érzés, hogy Csokonai halhatatlan sora, amellyel egyszer így köszönt el a korán itt hagyott élettől:

Bájoló, lágy trillák!

Tarka képzetek!

Kedv! Remények! Lillák!

Isten véletek!!!

Ma már visszavonhatatlanul búcsú, s a jó rokon Vitéz Gizella még utánunk szól:

– Higyje el, örök kár, hogy Csokonai fiatalon halt el, nem nőülhetett meg és nem lett apa. ● ● ●

*

Lakatos Tamás: Köszöntjük új kollégánkat!

Jelentős nap volt 1994. május 2-a a vak zenetanárok közössége számára. A régi Zeneakadémia hangversenytermében Magyar Csaba zongoraszakos főiskolai hallgató diplomakonzertjét hallhattuk. Fiatalsorostársunk amolyan „bemelegítésként” Bach: G-moll fuvola-zongora-szonátáját adta elő látó évfolyamtársnője, Kuthy Dorottya közreműködésével. Fejedelmi „bemelegítés” volt ez. Akik gyakorló zongoristaként találkoztak Bach műveivel, talán egyetértenek velem abban, hogy egy kamara-szonáta játéka szellemileg, fizikailag nagyobb terhet ró az előadóra, mint egy prelúdium és fugáé a Wohltemperiertes klavier-ből. Magyar Csaba a nehezebb utat választotta. Partnerével kitűnően működött együtt, az érzékeny egymásra figyelés jellemezte kettejük játékát.

Második műsorszámként Magyar Csaba Beethoven: Op. 109-es E-dúr szonáta I-II. tételét adta elő. A művet lélegzetvisszafojtva hallgattam, nem akartam megzavarni a „zordkedélyű” mester alkotását.

Hangulati levezetés volt a következőkben felhangzó három Debussy-prelude: Vitorlák, Elsüllyedt katedrális, Anacapri dombjai. Magyar Csaba lágy billentése mellett a terem nem kis utó-

zengése is segített megteremteni a hallgatóban azt az érzést, hogy Debussy „kalapács nélküli” zongoráját hallja.

Zárószámként Liszt Ferenc: Esti harmóniák c. műve csendült fel. Ez a darab számomra a férfiember magasztos érzését közvetíti, amint este lélekben előre átéli az éjszaka szerelmét. Magyar Csaba egy 24 éves ifjú minden tapasztalatával és energiájával tolmácsolta a művet.

Fiatalsorostársam eddigi életútjának is kulcsszava az energia. 1978 és 1986 között végezte alapfokú zenei tanulmányait a Vakok Általános Iskolájában Varró Attila növendékeként. A budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskolában tett sikeres felvételi vizsga után Krause Annamária tanítványa lett. 1990-től a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola budapesti Tanárképző tagozatán ugyancsak Krause Annamáriánál tanult. Az életrajzi adatok mellett feltétlenül említést érdemel, – és itt utalnék vissza a kulcsszóra – hogy Csaba 1990-ben megnősült, 1992-ben pedig édesapa lett. Tanulmányai mellett még arra is volt ideje, hogy a Vakok Általános Iskolájában és Szigetszentmiklóson tanítson. Habár élete ezer szállal fűzi a fővároshoz, büszkén vallja, hogy hajdúszoboszlói származású és erről minden adandó alkalommal megemlékezik.

Jóleső érzés volt hallgatni rokonaival, barátaival és Homérosz kórusbeli dalostársainkkal együtt Magyar Csaba muzsikálását. Tapsainkból bizonyára érezte, milyen szeretet veszi körül őt, szívből kívánjuk, hogy munkáját már diplomás zongoratanárként az eddigi nyitottsággal és energiával végezze. ● ● ●

*

Komárom-Esztergom megyei hír
 – Luk János írása nyomán:
**Aki a vak gyermekeket
 családtagjainak tekinti**

Az MVGYOSZ Komárom-Esztergom megyei Szervezet telefonja megszólalt, s mint a szervezet titkára bejelentkeztem. A vonal másik végén egy kissé fátyolos, de kedves hangú hölgy miután bemutatkozott, „Bartha Sándorné vagyok”, közölte, hogy alapítványt szeretne létrehozni a vak és gyengénlátó gyermekek támogatására. A hírt örömmel fogadtam és természetesen megbeszéltünk egy személyes találkozót.

1993 decemberében találkozhattam Bartha Sándornéval Tatabányán, a Május 1. parki, idősek penziójában lévő otthonában. A hosszú beszélgetés során elmesélte sorsát, élete buktatóit, s mindazokat a nehéz körülményeket, aminek folytán ez lett az otthona. Ezután rátért elhatározott szándékára:

„Úgy döntöttem, hogy a mozgássérültek, valamint a siketnéma gyerekek után megpróbálok a vak és gyengénlátó gyerekeken is segíteni. Idős vagyok és mivel magamra maradtam, elhatároztam, hogy a nehezen, de becsületes munkával megszerzett pénzeimet a rászorultak megsegítésére fordítom.”

Elmondta még, hogy az ötletet a tatabányai helyi rádióban, valamint a megyei napilapban közölte, a vakok sorsával foglalkozó riportok adták.

Az ötletből 1994. április 20-án lett valóság, miután szerény, de mégis ünnepélyesnek mondható keretek között megyei szer-

vezetünk helyiségében az öttagú kuratórium megtartotta alakuló ülését. Az asztalfőn, mint díszvendég, az adományozó Bartha Sándorné, a mindenki Zsóka néni je foglalt helyet. Az országos szövetség részéről Erhartné dr. Molnár Katalin főttitkár, Cserna Sándor hivatalvezető-helyettes és Máriás Andrásné szervező voltak jelen.

A megyei bíróság által jóváhagyott és bejegyzett okirat egyértelműen kimondja, hogy a költséges, súlyos szemműtékre szoruló gyermekek gyógyítását, valamint a tehetséges vak és gyengénlátó fiatalok továbbtanulását hivatott az alapítvány támogatni. Az alapítvány tőkéje 200 ezer forint.

Meggyőződésem, hogy a cél, amit az adományozó kitűzött, egy olyan nemes gondolat, cselekedet, ami ritkán fordul elő napjainkban. Megyei szervezetünk elnöksége, a vak és a gyengénlátó gyermekek szülei, a gyermekek, valamint az egész tagságunk nevében mondunk őszinte köszönetet Zsóka néninek és kívánunk neki jó egészséget és hosszú, boldog életet.

*

**Tolna megyei hír – Kovács
 Lászlóné és Piczek Jenőné:
 Családi hétvége Váralján**

Megyei szervezetünk Váralján az „Ifjúsági Táborban” három napos családi hétvégét szervezett.

Váralja község nevét a népművészeti tradíciók, hagyományőrző népi együttese mellett az utóbbi években még ifjúsági tábora és a festői szépségű parkerdő tette a megyében és országosan is ismertté. Fön-

tos turisztikai központ, a Kelet-Mecsek számos turistaútvonala érinti a községet. A parkerdő a Kelet-mecseki Tájvédelmi Körzet határán helyezkedik el, lényegében a Váraljai-patak fő völgyét foglalja magában. 1977-ben kezdték meg kialakítását, területe 238 hektár. A parkerdőben szép számmal található védett állatok és növények.

A patak őshonos halfaja a már igen ritka kövi csík. Ez az apró termetű hal nappal a kövek között bújik meg, s csak alkonyat után indul vadászni. A ligetes erdő a vizi-sikló számára is ideális életteret biztosít. A patak menti bokrok lakója a fekete rigó és az ökörszem. Meglehetősen ritka, de igen széphangú énekesmadár a hegyi billegető. Több pár is fészkel a patakpart kövei, sziklái, valamint a hidak gerendázata között. A patakból kialakított három kis tavacska leggyakoribb madarai a barázdabillegető és az apró halakkal táplálkozó szép, csillogó tollazatú jégmadár. A kiemelten védett emlőssállatok közé tartozó vidra is megtelepedett itt.

A parkerdő területének legnagyobb részét gyertyános és tölgyes erdők borítják. Elszórtan a szubmediterrán éghajlati hatásokat bizonyító szelídgesztenyefa csoportot is megtalálhatjuk.

A váraljai parkerdő létrehozása elérte célját: a falu és a környék településeinek lakói számára kellemes, szép, egészséges természeti környezetet, kikapcsolódási, kirándulási lehetőséget biztosít. Az 1979-ben átadott, az Ifjúsági Táborhoz kapcsolódó sportlétesítmények teszik teljessé a kirándulóközpont felszereltségét.

Sorstársainknak nem volt ismeretlen a tábor, hiszen már harmadik éve töltünk el pár napot itt. Természetesen nem csak a jó

levegőt, a madarak csicsergését értékeljük sokra, hanem a születendő barátságok és a nagy beszélgetések is fontosak számunkra.

Péntek délelőtt, ragyogó napsütésben érkezünk a szálláshelyre, majd elfogyasztottuk a közeli iskolából hozott ízletes ebédet. Délután már megkezdődtek a programok, melyeket Kovács Lászlóné, az MVGYOSZ Tolna megyei Szervezetének titkára szervezett és vezetett. A játékok mindig nagy érdeklődést váltanak ki, mivel a szurkolótábor is részt vehet, akár egy kötélhúzásban. Jeszenszky László, pécsi sorstársunk „Szerencse kocka” című vetélkedője, a nagyszámú résztvevő miatt, ezen a délutánon csak az első fordulói jutott el. A tábortűznél sütöttük meg saját vacsoránkat, egy-egy szelet szalonnát (valaki többet is!). A hangulatot fokozta Fehérvizi István bonyhádi sorstársunk harmonikajátéka. Közben a gyerekek hatalmas tüzet raktak. Később a zene az ebédlőben folytatódott megyei szervezetünk pályázatán nyert szintetizátoron. A mulatság hajnalig tartott zenével, tánccal.

Másnap délelőtt nagy sétát tettünk Váralján. Megtekintettük a református és az evangélikus templomot. Délután a gyerekek akadályversennyel egybekötött játékos vetélkedőn vehettek részt. Az erdőben több állomáshelyet kellett megtalálniuk, ahol különböző kérdésekre kellett válaszolniuk. Vegyes korú csapatok (4-18 éves) alakultak, s így előfordult, hogy vízmosáson, árkokon a nagyobbak vitték át a piciket. Mindenki nagy örömeire nótázással érkeztek a táborba. Kis pihenő után megérkezett meghívott vendégünk, Jevesekné Varga Éva a váraljai népi együttes népi táncosa, csodálatos váraljai népviseletben. Mindenki megnézhetette, megfoghatta kike-

ményített szoknyáit, miközben részletesen bemutatta a ruhát. Elmondása szerint örökölte, melyet már több nemzedék viselt. Mégsem a ruhára volt a legbüszkébb, hanem a gyöngyből kézzel fűzött „gallérjára”, ami 100-110 éves. Közben kiderült, hogy Éva nemcsak jó táncos, de szépen is énekel. Percek alatt felforrósodott a hangulat, s együtt énekeltük kedvenc nótáinkat, dalainkat. Este újra zene és tánc következett. Jeszenszky László táncversenyre hívta sorstársainkat, nagy sikerrel.

Vasárnapra sem fogytak el a programok. Befejeződött a „Szerencse kocka” vetélkedő, amit a nagyon szórakoztató „Házaspárbaj” követett. Az igazi családi vetélkedő győztesei Mezei László és felesége lettek Dombóvárról. Jutalomként kétnapos gyulai kiránduláson vehetnek majd részt.

Kovács Lászlóné, a megyei szervezet titkára a háromnapos rendezvény végén megköszönte a résztvevők lelkes közreműködését, majd elmondta, hogy a Megyei Elnökség a jövőben is tervezi a mostanihoz hasonló családi hétvége megtartását. Napjaink gyakran túlfeszített, túlhajszolt életritmusának következtében az embereknek még fokozottabb lesz az igényük, hogy a kevés szabadidejüket értelmesen töltsék el. Ehhez az egészséges életmód, a mozgás lehetősége, a napfény, a víz, az erdő, a tiszta levegő, a szép természeti környezet mind-mind adva van Váralján. Az Ifjúsági Táborba az ország minden részéről érkeznek vendégek, így lassan nemcsak a megyében, hanem országosan is ismert, elismert kiránduló központtá válhat Váralja és környéke. ● ● ●

*

Bartha Zsuzsanna: Levelezői rovat

Hirth Ignác budapesti sorstársunk fordult rovatunkhoz levelével. Idézem:

„Az egészségügyi rovatban arról kérnék tájékoztatást, hogy a zsírban oldódó vitaminok akkor is felszívódnak-e, amikor zsírtalan ételeket fogyasztunk? Az olajos magvak, a tej, a vaj, a zsíros sajt, a margarin, a sovány hús vagy felvágott elősegítik-e ezen vitaminok felszívódását? A választ előre megköszönöm...”

Örömmel tájékoztatom a kedves olvasót, hogy kérdéseire előreláthatólag következő számunkban értékes választ kap.

Debrecenből érkezett Donkó Jenő sorstársimmáron második levele sportügyben. Mielőtt bármiféle bevezető magyarázattal szolgálnék, először második levelét szó szerint közlöm:

„Elnézést a zavarásért, de elfogadható magyarázatot szeretnék kapni a múlt év novemberében a levelezői rovathoz írt, de mindmáig meg nem jelent levelemre, melyben arra bíztattam a sorstársakat, hogy kérjék, kérjük sportkazetta beindítását. Hasonló tartalmú levelet írtam Kuminka Györgynének is, melyet ő az elnökségi ülésen fel is olvasott, csak hogy Ön az elnökségi ülésről írott tudósításában még csak meg sem említette. Ezt szóvá is tettem ez év január 10-én, amikor Debrecenben jártak Lak Istvánnal. Az Ön válasza az volt, hogy érdekes a javaslat, de a folyóiratban nem jelent meg az elnökségi ülésről szóló beszámolóban. Abban meg sem találom, bármennyire is keresem. Sem a novemberi, sem a decemberi tudósításban.

Egy huncut betűt sem találtam arról sem, hogy a novemberi elnökségi ülésen felolvasták a leveletem. Kérdezem, hogy miért nem? Ha a lap nem hajlandó közölni a levelem, ahhoz joga van, mert sportellenes beállítottságú, de akkor ne hangoztassa a nyitottságot. Ahhoz azonban, hogy az elnökségi beszámolóból is kihagyja, nincs joga, mert így a beszámoló nem hiteles. Több ember előtt mondta, hogy a javaslat érdekes, akkor miért nem adta közre. Félnék az igénylők rohamától, vagy valamilyen „cenzor” betiltotta az említést is?

Nagyon szeretném tudni az igazi okát a nagyfokú mellőzésnek. Egyetértettünk abban, hogy fel kell mérni az igényeket. Könyörgöm, hogy mérjük fel, ha még csak meg sem említi! Meg kell kérdezni az embereket, érdekli-e őket, hajlandóak-e rá előfizetni, kérik-e, nem pedig lesöpörni az asztalról a szemétkosárba, mint ahogy azt Ön tette. Miközben képmutatóan dicséri és valótlanságot állít. Nem rólam van szó, hanem a javaslatról.

Szóval azt kérem Öntől, hogy legyen olyan kedves és őszintén, egyértelműen indokolja meg az Ön szerint is érdekes indítvány háttérbe szorítását.”

Tisztelt Sorstárs! Az Ön novemberben írott levele, amelyben az a javaslat szerepel, hogy egy külön sportújságot jelentessen meg a szövetség kazettán, valóban nem került leközlésre. Ennek oka a következő. Miután megkaptam javaslatát, az illetékeseknél érdeklődtem, hogy Önnek megválaszolhassak. Merem remélni, azt pontosan tudja, hogy egy ilyen, komoly anyagi kihatással járó döntés, nem a Vakok Világa szerkesztőjének hatáskörébe tartozik. Érdeklődésemre a főtítkár asszony elmondta, hogy személyesen beszéltek erről

a kérdésről, s azt a tájékoztatást adta Önnek, hogy a „Lapról hangra” c. hangosújság részére, amely alapvetően a látó lapokból válogat, bármikor beküldhet közérdeklődésre számot tartó sport témájú cikkeket. A Vakok Világa, miután a szövetség hivatalos lapja, elsősorban az egyesületi élet híreit, eseményeit, a vaküggyel kapcsolatos anyagokat tudja felvállalni és közölni. Természetesen ebbe beletartozik a látássérültek sporteredményeinek közreadása is. Nem hiszem, hogy bármiféle sportellenességgel vádolható lennék.

Én valóban azt mondtam azon a bizonyos találkozón, hogy a javaslat érdekes, és most is azt mondom. Annak eldöntése viszont, hogy ez az indítvány megvalósítható-e nem az én dolgom.

Még egy oka volt annak, hogy nem került közlésre első levele. Azon az elnökségi ülésen, amit Ön is említ második levelében, valóban elhangzott az Ön neve, de nem a levele. Kuminka Györgyné, mint a Kulturális és Oktatási Bizottság elnöke bejelentette, hogy kapott egy sporttal kapcsolatos levelet Öntől. Ekkor az elnökség úgy határozott, hogy ezt a javaslatot külön megtárgyalja, s dr. Szél Lajos vállalta el a napi-rend előkészítését. Itt szeretném megjegyezni, hogy a Vakok Világa kazettán történő megjelenésére már évek óta rendszeresen felmerül az igény a megyei szervezetek taggyűlésein, de sajnos ezt sem teszi lehetővé szövetségünk sovány pénztárcája. Azt is elmondta a főtítkár asszony, hogy már személyesen megadta Önnek azt a választ, hogy küldjön sportcikkeket a „Lapról hangra” c. újságnak.

Én nem érzem, hogy a kérdés asztal alá került volna, hiszen az elnökség, amely illetékes egy ilyen felvetés megvitatására,

még csak a későbbiekben tárgyalja meg, s akkor Ön is egyértelmű állásfoglalást kaphat.

Addig pedig semmiféle felmérésnek nincs értelme, amíg nem tisztázták a megvalósítás feltételei. Azt gondolom, hogy a sport rendkívül fontos, de ugyanilyen fontos lehet pl. a Vakok Világa kazetán történő kiadása, mivel vannak, akik megvakulnak és vagy a koruk, vagy a tapintóérzékük miatt nem tudják a Braille-írást megtanulni. Sajnos, erre sem jut pénz, hiába jogos az igény.

Befejezésül, szeretném, ha elfogadná azt a választ, hogy ha már mint tényleges napirendet megvitatta az elnökség és állást foglalt az ügyben, csak akkor lehet végleges választ adni az Ön érdekes, de nem biztos, hogy a közeljövőben kivitelezhető javaslatára. Addig viszont, a „Lapról hangra” c. hangos újság várja a sportcikkeket.

Tisztelettel: a szerkesztő.

*

Dr. Szabó Miklós:
Az új lakás törvény fontosabb rendelkezései (II. rész)

Az új lakáskódex: az 1994. évi XVII. törvénnyel módosított 1993. évi LXXVIII. törvény III. fejezete tartalmazza a lakásbérlet megszűnésével kapcsolatos rendelkezéseket. E szabályok lényege a következő.

A szerződés megszűnik, ha

- a) a felek a szerződést közös megegyezéssel megszüntetik;
- b) a lakás megsemmisül;

- c) az arra jogosult felmond;
- d) a bérlő meghal és nincs a lakásbérleti jog folytatására jogosult személy;
- e) a bérlő a lakást elcseréli;
- f) a bérlőt a Magyar Köztársaság területéről kiutasították;
- g) a bérlő lakásbérleti jogviszonyát a bíróság megszünteti;
- h) a bérlő lakásbérleti jogviszonya hatósági határozat folytán megszűnik.

A határozott időre szóló, illetőleg valamely feltétel bekövetkezéséig tartó lakásbérleti jog a szerződésben meghatározott idő elteltével, illetőleg a feltétel bekövetkezésekor szűnik meg.

Tudni kell, hogy a felek az önkormányzati lakásra kötött szerződést közös megegyezéssel úgy is megszüntethetik, hogy a bérbeadó a bérlőnek másik lakást ad bérbe, vagy pénzbeli térítést fizet. A másik lakás bérbeadása mellett pénzbeli térítés is fizethető. A másik lakás bérbeadására, illetőleg a pénzbeli térítésre vonatkozó szabályokat önkormányzati rendelet határozza meg.

Felhívom a figyelmet arra, hogy ha a lakás elemi csapás vagy más ok következtében megsemmisült, illetőleg az építésügyi hatóság életveszély miatt annak kiürítését rendelte el és a bérlő (használó) elhelyezéséről maga vagy a lakással rendelkező szerv nem tud gondoskodni, az ideiglenes elhelyezés az említett lakás fekvése szerint illetékes települési, fővárosban a kerületi önkormányzat feladata.

Ezek után tekintsük át mikor mondhat fel a bérbeadó. A törvény 24. szakaszának 1. bekezdése értelmében a bérbeadó a szerződést írásban felmondhatja, ha

- a) a bérlő a lakbért a fizetésre megállapított időpontig nem fizeti meg;

- b) a bérlő a szerződésben vállalt vagy jogszabályban előírt egyéb lényeges kötelezettségét nem teljesíti;
- c) a bérlő vagy a vele együttlakó személyek a bérbeadóval vagy a lakókkal szemben az együttélés követelményeivel ellentétes, botránysos, tűrhetetlen magatartást tanúsítanak;
- d) a bérlő vagy a vele együttlakó személyek a lakást, a közös használatra szolgáló helyiséget, illetőleg területet rongálják vagy a rendeltetésükkel ellentétesen használják;
- e) a bérlő részére megfelelő és beköltözhető lakást (a továbbiakban: cserelakás) ajánl fel.

Bérlőtársi jogviszony esetén a felmondás valamennyi bérlőtársra csak akkor terjed ki, ha a felmondási ok velük szemben is megvalósult és a bérbeadó a felmondást valamennyi bérlőtárral közölte.

A törvény 25. szakasza kimondja, hogy ha a bérlő a bérfizetésre megállapított időpontig a lakbért nem fizeti meg, a bérbeadó köteles a bérlőt – a következményekre figyelmeztetéssel – a teljesítésre írásban felszólítani. Ha a bérlő a felszólításnak nyolc napon belül nem tesz eleget, a bérbeadó további nyolc napon belül írásban felmondással élhet. Ha a bérlő a szerződésben vállalt, vagy jogszabályban előírt egyéb lényeges kötelezettségét a bérbeadó által írásban megjelölt határidőben nem teljesíti, a bérbeadó a határidőt követő tizenöt napon belül írásban felmondással élhet. Ha a bérlő vagy a vele együttlakó személyek magatartása szolgál a felmondás alapjául, a bérbeadó köteles a bérlőt – a következményekre figyelmeztetéssel – a magatartás megszüntetésére vagy megismétlésétől való tartózkodásra a tudomásá-

ra jutástól számított nyolc napon belül írásban felszólítani. A felmondást az alapjául szolgáló magatartás folytatásától vagy megismétlésétől számított nyolc napon belül írásban kell közölni.

Fontos rendelkezés az amely szerint a felmondást nem kell előzetes felszólításnak megelőznie, ha a kifogásolt magatartás olyan súlyos, hogy a bérbeadótól a szerződés fenntartását nem lehet elvárni. A felmondást a tudomásra jutástól számított nyolc napon belül írásban kell közölni. A felmondási idő nem lehet rövidebb tizenöt napnál.

A bérbeadó a törvény 26. szakaszának 1. bekezdése szerint a határozatlan időre szóló szerződést írásban felmondhatja, ha a bérlő részére egyidejűleg ugyanazon a településen – a fővárosban a főváros területén – cserelakást ajánl fel bérleti jogviszony létesítésére. A felmondási idő azonban három hónapnál rövidebb nem lehet. Önkormányzati lakás esetén ilyen felmondásra a lakás átalakítása, korszerűsítése, lebontása vagy társbérlet megszüntetése céljából kerülhet sor.

A cserelakás megfelelőségénél figyelembe kell venni mindkét lakás komfortfokozatát, alapterületét, műszaki állapotát, lakóhelyiségeinek számát, településen és épületen belüli fekvését és lakbérét. Ha a felmondással érintett lakásra a bérleti jog határozatlan időre szolgált, ezt a cserelakás megfelelőségénél is figyelembe kell venni. A felajánlott lakás akkor is megfelelő, ha a lakások közötti eltérést a felajánlott lakás más előnye kiegyenlíti. A bérlő kevesebb szobaszámú, kisebb alapterületű lakást csak akkor köteles elfogadni, ha ez reá vagy a vele együtt lakó személyekre nézve nem jár jelentős érdeksérelemmel. A bér-

beadó nem köteles cserelakást felajánlani, ha a bérlőnek a bérelt lakással azonos településen – a fővárosban a főváros területén – megfelelő és beköltözhető lakása van. A bérbeadó a szerződést cserelakás és a törvény fentebb idézett 24. paragrafusának (1) bekezdésének a)–d) pontjaiban meghatározott okok fennállása nélkül is írásban felmondhatja a hónap utolsó napjára, ha ezt a felek a szerződésben kikötötték. Eltérő megállapodás hiányában a felmondási idő nem lehet rövidebb három hónapnál.

Önkormányzati, illetőleg állami lakás esetén az előzőekben említett kikötés semmis.

Figyelem! A nem állami és a nem önkormányzati lakásra a törvény hatálybalépése után létesített bérleti jogviszony – ha a felek másképpen nem állapodtak meg – írásban, cserelakás és a törvény fentebb idézett 24. szakaszának (1) bekezdés a)–d) pontjaiban meghatározott okok fennállása nélkül is felmondható. A felmondási idő ez esetben nem lehet rövidebb három hónapnál.

A törvény 27. szakasza értelmében a bérbeadó a bérlővel megállapodhat, hogy lakás felajánlása helyett részére pénzbeli térítést fizet. Önkormányzati lakás esetén a pénzbeli térítés mértékét és fizetésének feltételeit önkormányzati rendelet határozza meg.

A törvény 28. szakasza szerint: a bérlő a határozatlan időre kötött szerződést bármikor írásban felmondhatja. A felmondás a hónap utolsó napjára szólhat, de a felmondási idő nem lehet rövidebb tizenöt napnál.

A törvény 29. paragrafusa értelmében a bérlő a lakást a bérbeadó hozzájárulásával

elcserélheti. A csereszerződést írásba kell foglalni. Önkormányzati rendelet meghatározhatja, hogy önkormányzati lakás bérleti joga kizárólag másik lakásra cserélhető. Önkormányzati lakás esetén a hozzájárulás nem tagadható meg, ha bármelyik cserélő fél egészségügyi ok, munkahely megváltozása, lényeges személyi körülményeinek, így különösen a bérlővel állandó jelleggel jogszerűen együttlakó személyek számának megváltozása miatt cseréli el a lakást.

A hozzájárulást a fentebb említett indokok fennállása esetén is meg kell tagadni, ha a bérlőkijelölésre vagy az ismételten gyakorolható bérlőkiválasztásra jogosult, illetőleg az eltartó a cseréhez nem járul hozzá.

Ha a bérbeadó a lakáscsere szerződéshez történő hozzájárulását e törvény rendelkezései vagy a joggal való visszaélés tilalma folytán nem tagadhatja meg, a csere következtében létrejövő új bérleti szerződés feltételeit sem állapíthatja meg terhebben a cserével megszűnő bérleti szerződés feltételeinél, kivéve, ha ehhez a csere folytán bérleti jogot szerző hozzájárul.

A 30. paragrafus (1) bekezdése szerint: a bérlőtárs és a társbérlő a bíróságtól kérheti a lakásban lakó másik bérlőtárs, illetőleg a társbérlő lakásbérleti jogviszonyának megszüntetését, ha az, illetőleg a vele együttlakó személy:

- a) a lakással kapcsolatos közös költségeket terhelő részét nem fizeti meg;
- b) a közös használatú helyiségeket szándékosan rongálja, beszennyezi vagy a tisztántartásukra vonatkozó rendelkezéseket megszegi;
- c) a lakásban lakó személyek nyugalma zavarja vagy velük szemben az együtt-

élés követelményeit durván sértő, botrányos magatartást tanúsít;

d) a lakásrészbe a törvény tiltó rendelkezése ellenére más személyt befogad.

Az előző rendelkezéseket házastársak és volt házastársak esetében akkor lehet alkalmazni, ha lakásbérleti jogviszonyukat a házasság felbontását, illetőleg a házassági életközösség megszűnését követően bírósági eljárás nélkül megállapodással rendezték, vagy azt a bíróság közöttük szabályozta. A kereset megindítása előtt a bérlőtársat, illetőleg a társbérlőt fel kell hívni a költség megfizetésére, illetőleg a kifogásolt magatartás megszüntetésére. Nincs szükség előzetes felszólításra, ha a magatartás olyan súlyos, hogy a sérelmet szenvedett féltől a bérlőtársi (társbérleti) jogviszony további fenntartása nem várható el. Ha a felszólítás eredménytelen volt, a keresetet a felhívásban a költség megfizetésére megszabott határidő elteltétől, illetőleg a sérelmes magatartás folytatásától vagy megismétlődésétől, ha pedig a felszólításra nincs szükség, a tudomásra jutástól számított harminc nap alatt kell megindítani. E határidő elmulasztása jogvesztéssel jár.

Ha valamelyik bérlőtárs a lakást a visszatérés szándéka nélkül elhagyta, a bíróság – a visszamaradt bérlőtárs kérelmére – az eltávozott bérlőtárs bérlőtársi jogviszonyát megszüntetheti.

A szerződés megszűnése után a lakásban visszamaradó személy – az e törvény alapján bérleti jog folytatására jogosult kivételével – másik lakásra akkor tarthat igényt, ha a bérbeadó, illetőleg a bérlőkijelölésre vagy a bérlőkiválasztásra jogosult erre kötelezettséget vállalt. Önkormányzati lakás esetén a másik lakásban való elhelyezési kötelezettség vállalásának fel-

tételeit önkormányzati rendelet szabályozza. Ha a bíróság a házasság felbontása során valamelyik felet saját elhelyezési kötelezettség kimondása nélkül kötelezi az önkormányzati lakás elhagyására, elhelyezéséről az önkormányzat gondoskodik. Az önkormányzat rendeletében határozza meg, hogy az elhelyezésre jogosultat milyen lakás illeti meg.

A törvény IV. fejezete rendelkezik a lakásbérleti jog folytatásának feltételeiről.

A 32. szakasz (1) bekezdése kimondja, hogy a bérlő halála esetén az eltartó a lakásbérleti jogot akkor folytathatja, ha:

- a) a tartási szerződéshez a bérbeadó írásban hozzájárult, és
- b) az eltartó a szerződésben vállalt tartási – vagy ha a bíróság a tartási szerződést életjáradéki szerződéssé átalakítja, e szerződés szerinti – kötelezettségét teljesítette, továbbá
- c) a bérbeadói hozzájárulástól a bérlő haláláig legalább egy év eltelt.

Fontos tudni, hogy önkormányzati lakás esetén az, akit e törvény alapján a bérlő a bérbeadó hozzájárulása nélkül fogadhat be a lakásba, a lakásbérleti jog folytatására jogosult, ha a bérlő a lakásba befogadta és a bérlő halálakor életvitelszerűen a lakásban lakott.

Ha azok jogosultak a lakásbérleti jog folytatására akiket a bérlő a bérbeadó hozzájárulása nélkül fogadhat be a lakásba, eltérő megállapodásuk hiányában a lakásbérleti jogot a következő sorrend szerint folytatják: a bérlő házastársa, gyermeke (örökbe fogadott, mostoha- és nevelt gyermeke), befogadott gyermekétől született unokája, szülője (örökbe fogadó, mostoha- és nevelőszülője). A lakásbérleti jogot az azonos sorrendben jogosultak – eltérő

megállapodásuk hiányában – bérlőtársként folytathatják.

A bérlő halála esetén a bérlőkijelölési joggal érintett lakás esetén a lakás bérleti jogát a bérlőkijelölésre jogosult által meghatározott személy folytathatja.

A törvény alapján önkormányzati lakás bérleti jogának folytatására jogosultak és az eltartó eltérő megállapodásának hiányában a bérlő halála esetén a lakásbérleti jogot az eltartó folytatja.

Lényeges szabály az amely szerint, aki a lakásbérleti jogot folytatja, köteles a lakás-használatot változatlan feltételek mellett továbbra is biztosítani azok részére, akik a bérlő halálakor jogszerűen laktak a lakásban. ● ● ●

*

Csatlós Ildikó: Tavasz – kedves emlék

A magnóliák bimbói erőteljesen csúcsodtak a fákon, mandulavirágok imittamott az ághegyen. Apró kalcidkövek csillogtak a hegyoldalon – csupa ragyogás minden. A napsütés előcsalogatott néhány pillangót és botorkáló katicát, a fű zöldjét csiga, kék és fehér szirmok tarkították. Az egész táj a napsugarakban nyújtózva ébredett, de távolabb az égen felhők gomolyogtak...

Ezeket a napokat idézte bennem Csajkovszkij zenéje: csupa sziporkázás a lágy dallam, s mire azt hinném, hogy csak andalgás, hirtelen beledübörög a nagydob. A szolnoki zenekar előadásában találkozhatam újra a nagy orosz mester néhány művével. A D-dúr hegedűverseny kezdőhangjait vezényelte a karmester, Bali József, a

színpad szélén egy fiatalember állt hegedűvel a kezében. Ekkor csak annyit tudtam a programfüzetből, hogy közreműködik Szabadi Vilmos. Ott állt csukott szemmel, arcán az adni-vágyás szépsége tükröződött. Tudata a hangjegyek között figyelt, hogy mikor kell belépnie. Egyszer csak elindult kezében a vonó és a világot kizárva játszott, csupán a hangokra figyelt. Egész lénye a zenében élt, minden hangjegy a lelkébe volt írva, hiszen ujjai hegyén a lelke táncolt a húrokon. Ekkor tudtam már, hogy zseniális művész áll előttünk és nemcsak hegedűjátékot hallottam: élményajándékot kaptam, amelyet csak ritkán kap az ember.

A tavaszi napsütést gyakran zavarják a tornyosodó felhők és még a tél is visszazökken a rügyező fák közé. A nemrégén vígan daloló madarak keserűen hunyorognak a szálldosó hópihék között, bánatos csipogással biztatva egymást: csak még pár napig tartsunk ki. Valóban, másnapra langyos fuvallat ébresztgeti őket. A földből egy rusnya kis vakondok bújik elő és gyönyörűvé nyújtózza magát a csiklandó sugarakban. Bogarak futnak a fűben, hangyák villannak a boly körül. Az illatos, százszerű erdő szorgos méhek meséjét hallgatja. De újra dübörög az ég, fenyegető villám riaszt minden ébredőt, hogy azután később újra simogasson a napsugár: ne féljete, gyertek, hiszen játék az egész – játsszatok csak együtt tovább!

Hasonló kavargást éreztem a Picasso kiállításon, a Budavári Palotában, mert ritkán tanúja az ember egyszerre minden stílusirányzatnak, amely a képzőművészetben megtalálható. Az ő műveiben szinte összeolvadnak az irányzatok: a klasszicista rajzok sokszor naturalisztikus voná-

sokat hordoznak, jelen van az impresszionizmus és a kubizmus. Sok kép előtt csak megdöbbszemtem: vajon miért van az egyik szem följebb a másiknál, miért rajzolta tele Paloma portréján a fél arcot minden mértani alakkal?

„A saját munkámban a szerkezet nyelvében beszélek” – szinte halljuk szavait, hiszen ez sugárzik mindenütt. A döbbenet és különféle csapongó kérdések kísérnek végig a kiállításon. Egy-egy klasszikus vonalú rajznál, mint a Maya portréja, kicsit megpihenek, azután újraérezhettem, hogy Picasso az a mester, aki egyetlen megtalált utat sem hajlandó végigjárni. Az idő múlásával sem merültek ki energiái: az ötletek szabad játéka, a szürrealista vagy impresszionista képein kívül újra és újra megmutatkozik sokoldalúsága. Festő, de szobrot is farag, grafikus, de korongjáról gyönyörű tányérok és korsók kerültek ki. A zománcozott tálakban jó ideig elgyönyörködtem: néhány csendéletet, egy másik forró hangulatú bikaviadalt ábrázolt, és ami még ámulatba ejtett, a sort lezáró gyönyörű szobor, az élőnek látszó fehéragyag Hóbagoly.

Ahogy egyre biztosabb a tavasz éltető győzelme, s nyugalom terjed ki mindenre, úgy csitult el a hétköznapi kétségeim háborgó lelke a Nemzeti Galéria másik kiállításán. Csontvári Kosztka Tivadar – egy név, amely büszkeséggel tölti el a magyart és festészetet, amely mindenkit gyönyörködtet. Mi fog meg ezekben a művekben? Talán a gyermeki egyszerűség, vagy a finom vonalvezetés – netán a színek harmóniája és a tájak, emberek kavargása, vagy egy zseni nyugtalan bolyongása, motívumkeresése? Nem, külön-külön egyik sem, csak is ezek együttes jelenléte: a tehetség és tu-

dás, a naivitás és zsenialitás legfelsőbb vibrálása!

Milyen szép is a nyári nap a hegyekben: bólogató harangvirág nyílik az ösvény mellett, a fű üde zöldje szinte lélegzik. Ott jobbra hallod a patak csörgedezését, fölötte magasztos sziklák tornyosodnak. Csalogat a táj, hogy élvezd a tisztás napsütését, a sziklák üdítő árnyékát és érintsd a csobbanó vizet, ez a Nagy Tar patak a Tátrában.

A nyári napok forróságát égzengések, haragos villámok tarkítják. A vihar elől ménes száguld át a kilenclyukú hídon, ostort pattogató csikósokkal a nyomukban. Az előtérben jámbor tehének szemlélődnek, egy borjú anyjához tért szopni – a gulyás is nyugodtan áll. A víz felszíne rezzenéstelenül tükrözi néhány szomjasan föléhajló állat szürke alakját. A mozgás és a nyugalom ellentétének remeke a Vihar a Nagy Hortobágyon. Csontvári ugyanilyen erővel festette az olasz tájat, a tengert, a hercegovinai zuhatagot, amely hatalmas robajjal hull alá, szivárványt vonva párája. A zuhogó víz betölti a kép előterét, fölötte a hegyre kaptató város, körülötte fák, bokrok zöldje és legfelül az ég csodálatos kékje – ez a Jajcei vízesés.

Athén, Jeruzsálem, Názáret – mind-mind közismert, látogatott helyek, ahol az ősi kultúrákkal találkozhatunk. A Megváltó születési helye, valamint zarándokhelyek, amelyeket ezrek és ezre keresnek fel, hogy égbe kiálthassák bűneiket, fájdalmaikat a megtisztulás szándékával. Ezt mutatja be a Panaszfal bejáratánál Jeruzsálemben c. kép.

A libanoni cédrusok remekművek festésére ihlették Csontvárit. A Magányos cédrus c. festmény összegzője művészetének. A cédrusfa szimbolikus jelentőségű: dere-

kánál megtépett, sok vihart átélt halott ágak, följobb vékony, csüggedten hajlongó gallyak; a holt rész mellől sarjad az élő fa, hogy szétterülve teljesen betöltse zöldje a vászon felső részét. A távolban dombok sejlenek, a mélyben végtelen sík vidék és fölöttük az ég a színek kavalkádjában tündököl. A kék árnyalatok között fehér felhők úsznak és a sárgára festett apró fellegek a nap sugarait tükrözik.

Csontvári színei igazi nagy élményt nyújtottak. De mi a szín? Talán a zöldse-lyem-fű; simogató, rózsaszínű lágy szellő; a fehér akác csiklandó illata vagy a harangvirág illatú mélykék vihar? Egy csepp, két csepp – barna, földszagú eső-csepp, vagy sziromcsukó, aranyсарló, fekete bársony éjszaka? Talán a sárgán ébresztőt fúvó napsugár, a zümmögő, döngicsélő, csicsergő – pompásan muzsikáló Tavasz!

„...A zene az értelem erősségét és kifejezését egyaránt közvetíti, a zene a szellem testet öltött, megfogható megjelenési formája” – vallja Liszt Ferenc. Igen, tavaszi élményeim közé sorolhatom nagy zeneszerzőnk néhány művét a MÁV Szimfonikusok előadásában, Medveczky Ádám vezényletével. Megcsodálhattam a Mefistokeringőt, amely a zene költőiségének visszaját mutatja: a gonosz kezében a hegedű is csak ártani tud, és a parasztlakodalom tisztasága a bűn részévé, Faust csábításának háttérévé válik.

A Haláltánc c. darabot Hegedűs Endre csodálatos játékában hallgathattam végig. Az üstdob és a zongorából felszálló komor hangok megdöbentettek, de nem gyász és szomorúság volt, amit éreztem, hiszen komor ünnepélyesség az egész. A szólista játékból, a hangokból érezhettem az üzene-

tet: „*Mi más lenne életünk, mint előjátékok sora ahhoz az ismeretlen énekhez, amelynek első és ünnepélyes hangját a halál szólaltatta meg?*”. Így szól a nagy mester a Les Preludes (Előjátékok) partitúrájában, mely műben az egész élet felvonul. Az egyszerű, kezdő hangok után a lírai második rész a szerelemről szól, majd a vihar, a harc és a megdicsőülést hozó halál következik.

A Mazeppa a lélek felemelkedését példázza. A zene jól érzékelteti az ostorcsapásokat, melyekkel megvadították a lovat Mazeppa ellenségei, hogy az a madarak halált jósló vijjogása közepette vágtszon hátára kötözött gazdájával. A lendületes, szárnyaló hangok érzékeltetik a vad vágat, az elmúlást és a felemelkedést, hiszen Mazeppát az arrajáró kozákok kiszabadítják és vezérökké teszik.

Elmúlás és felemelkedés – ez maga a lét. Nem a puszta szépségért tündököl a virág a fán, hanem gyümölcsérlelésért és rothadó húsa egygé lesz a földdel magja csírájáért! Ez a csíra a tavasz ígérete, mely mindig örömmel tölt el és az ideai tavasz különösen kedves volt nekem. ● ● ●

*

Ecsedi Csaba: PC-ROBOT

Magyar beszéd- és énekszintetizátor, grafikai megjelenítővel; interaktív alkotó rendszer. Így lehetne egy mondattal jellemezni ezt az új, integrált programcsomagot, amely tartalmazza az alábbiakat: PC bővítő kártya + hangszóró + szoftvercsomag. Megjelent az IFABO-n 1994-ben. Készítette a NIKOL Elektronika GMK (1994).

A beszéd- és énekszintetizáló program-

rendszer, mind szoftver, mind hardver vonatkozásában egyedülálló képességekkel rendelkezik. Az alábbi leírás elsősorban a beszédszintetizátor vakügyi felhasználásra vonatkozó eredményeit, s lehetőségeit tartalmazza. A tesztelés és használat részben a HAL screen-reader együttes használatával történt.

A rendszerrel szállított változatos, széles skálájú programrendszer, valamint a speciális célokra kifejlesztett programcsomagok biztosítják, hogy a társadalom széles rétegei, diákok, tanárok, műszaki és programfejlesztők, számítógép felhasználók, illetőleg iskolák, vállalatok, magánvállalkozások, rehabilitációs és szociális intézmények stb. eredményesen tudják használni.

A beszéd és ének előállítás szabadon programozható, bármilyen tartalmú szöveg felolvastatható, ének szerkeszthető. A rendszer a kimondandó szöveget magyar nyelven tiszta hangzású, dallamos, ritmikus köznapi férfi hangzású beszéddel mondja el. Az éneklésnél a dallamhangzást hűen adja vissza. Számos programozási opció biztosítja, hogy a beszéd programozása során a legváltozatosabb jellemzőkkel rendelkező beszédjelet állítsuk elő. Ilyen opciók pl: a beszédsebesség, hangmagasság, hangtónus 1., hangtónus 2., suttogás, rekedt beszéd, tagolási fokozatok, hangerő állítás, mondathangosság, hangsúlyosítás, hangsúlytalanítás.

A rendszer további szolgáltatása, hogy külön felhasználói kivételszótár is megnyitható, ahová a felhasználó saját maga írhat be kivételszavakat és azok hangzását a beszédhangkódokkal meghatározhatja. Így nevek, mozaik- és idegen szavak helyes kiejtése is beépíthető a rendszerbe.

A PC-ROBOT beszéd- és énekszintetizátor rendszer elemei a következők

- * PC-ROBOT beszédszintetizátor kártya + 1 db hangszóró;
- * 1 db felhasználói és programozási kézikönyv;
- * 1 db regisztrációs kártya a könyv utolsó lapján;

1 db mágneslemez a következő programokkal

- PCRDD.EXE, PCRDDBIN.EXE – kártya meghajtó program és adatfájl;
- PCROBOT.EXE – beszédelőállító – 80 Kbyte, rezidens program;
- PCROBOT.CNF – konfigurációs fájl;
- PCROBOT.OVL – a kivételszótár;
- KIVETEL.EXE – a kivételszótárba való beírásra használható editor;
- KIMOND.C, KIMOND.EXE – kimondó demonstrációs program;
- OLVAS.C, OLVAS.EXE – tetszőleges ASCII szövegfájl olvasó demonstrációs program;
- VOXEDIT – ének és beszéd összeállító, szerkesztő segédprogram – elkészített minta dalok, éneklés szövegfájljai .SNG kiterjesztéssel (10 db.);
- GRAFIKA – PCX formátumban készített színes képek megjelenítője és szövegmondó, valamint képeket tartalmazó PCX fájlok (15 db);
- KITALAL – számkitalalós játék;
- ANGOL – angol számok kiejtése és írása;
- NEMET – német számok kiejtése és írása;
- FRANCIA – francia számok kiejtése és írása;
- PELDA.SCR – kép- és hangfájlok megadása a GRAFIKA programhoz (példa);

HANGOK.VOC – hangelemtár, állat-, zenei-, zörej-, és egyéb hangok gyűjteménye;

PCROBANG.VOC – hangelemtár, számok elemei angolul;

PCROBNEM.VOC – hangelemtár, számok elemei, szavak, mondatok németül;

PCROBFRA.VOC – hangelemtár, számok elemei franciául;

PCROBHUN.VOC – hangelemtár, szavak, számok magyarul;

FIXVOX – elem megszólaltató a hangelemtárakhoz (demonstrációs program);

HUTNOPT.TXT – az opciókat bemutató szövegfájl;

KERDESEK.TXT – kérdőmondatokat bemutató szövegfájl;

HACSEK.TXT – humoros párbeszéd.

Fejlesztési környezet:

PCROBIF.ASM assembly nyelvű interfáce fájl MS-PASCAL felhasználói programokhoz;

MSPDEMO MS Pascal nyelvű demonstrációs program és forrás programozók számára;

CDEMO.C – C nyelvű demonstrációs program és forrás programozók számára;

ASMDemo.EXE Assembler nyelvű demonstrációs program és forrás programozók számára;

TURBODEM Turbo Pascal 5 nyelvű demo program és forrás programozók számára;

FIXVOX.LIB – hangelem megszólaltató programozáshoz, függvénykönyvtár Microsoft C-hez;

FIXVOXBm.LIB – hangelem megszólaltató programozáshoz függvénykönyvtár Borland C-hez.

A PC-ROBOT beszélő rendszer ismertetése

A PC-ROBOT beszélő kártya és szoftver rendszer IBM-PC és azzal kompatibilis számítógépeknek biztosít beszédkimenetet és éneklési lehetőséget magyar nyelven. A beszédszintézis program kifejlesztése közel 5 évet vett igénybe. A rendszer fejlesztése során az MTA Nyelvtudományi Intézetében végzett és publikált alapvetési eredményeket is felhasználtuk. Ennek a kitartóan végzett kutató és fejlesztő munkának az eredménye a jelen rendszerben működő, jó minőségű, kis tárigényű magyar beszéd és ének előállító rendszer.

Most nézzük részletesebben az opciók szolgáltatásokat a beszéd programozásához. A rendszer által automatikusan előállított beszéd jól érthető, dallammal és bizonyos ritmikával ellátva. Ha a rendszer automatikus szövegolvasást végez (pl. újságcikk, közlemény, máshonnan kapott szöveges anyag, levél, stb.), akkor a hangzást a szövegen belül nem lehet befolyásolni, azt az eredetileg beépített szabályok határozzák meg, hiszen a szöveg beszéddé való átalakítása teljesen automatikusan megy végbe. Ha saját magunk készítünk elő kimondásra szövegeket, akkor viszont számos opció áll rendelkezésünkre, hogy saját ízlésünk, kívánságunk szerint programozzuk a kiejtendő beszédet.

Az opciókat a szövegben mondat illetve szó szinten alkalmazhatjuk. Mondat szinten az opciót egy parancsjelző Esc karakter (Alt 254-es kód) begépelésével és utána egy betűjel és egy szám megadásával állítjuk be. Az Alt 254 egy kis négyzetet jelenít meg a képernyőn (mint a Recognita nem felismert szimbóluma). A mondat szintű opció csak új mondat kezdésekor alkal-

mazható és addig hat, amíg egy másik mondat elején át nem állítjuk. A szó szintű opciót közvetlenül a szó elé írt speciális karakterekkel jelöljük és hatása csak az adott szóra vonatkozik.

A PCROBOT.CNF konfigurációs fájl:

Ez a konfigurációs fájl tartalmazza a PC-ROBOT program számára a kezdeti paramétereket. A rendszer az így beállított paraméterértékekkel installálja magát.

A konfigurációs fájl paraméterei (eredeti beállítás) és jelentéseik a következők:

PITCH=100 – az alapfrekvencia Hz-ben (40 – 400);

AMPLITUDE=10 – hangerősség (0-tól 13-ig): 0= nincs hang, 3= nagyon halk, 13= a leghangosabb;

INTONATION=2 - intonációs fokozatok: 0= monoton beszéd, 1= gyenge intonálás, 2= normál intonáció;

ARTICULATION=1 – a tagolás mértéke: 0= folyamatos beszéd, 1-4= egyre fokozottabb tagolás, 5= nagyon tagolt beszéd;

VOICE=1 hangkarakter: 0= 1. férfi hang, 1= 2. férfi hang (kissé orrhangzós);

WHISPER=0 – suttogás: 0= normál hang, 1= suttogás;

SPEED=7 – a beszédsebesség: 0= nagyon gyors, 1-6= fokozatosan lassul, 7= normál sebesség;

TIMING=0 – a hanghosszúság: 0= a hangok a legrövidebbek, 1= normál, 2= a hangok hosszabbak, 3= a hangok a leghosszabbak.

Ha a konfigurációs fájlban változtatni akarunk (pl. meg akarjuk változtatni a kezdő hangmagasságot), akkor egy tetszőleges szövegszerkesztő rendszerrel ezt a .CNF kiterjesztésű fájlt behívjuk, a változtatást elvégezzük, majd így eltároljuk. Az PC-ROBOT program ezután, amikor leg-

közelebb installálja magát, a PCROBOT.CNF konfigurációs fájlból az áltunk beállított új értéket fogja magának beállítani, és azzal kezd el működni, beszélni.

Ének készítése a PC-ROBOT rendszerrel

A PC-ROBOT alkalmas énekek eléneklésére is. Az énekek készítésére jól használható a rendszerrel szállított VOXEDIT program. Ezzel Ön hatásosan tudja kialakítani az ének szövegét és dallamát. Az ének dallamának jelölésére a szokásos zenei hangok elnevezését (c, d, e, f, g, a, h, illetve ezek keresztel jelölt fél hanggal fel-emelt formáit #c, #d, #f, #g, #a) használjuk. A PC-ROBOT rendszer 4 oktávot képes átfogni amelyeket 0,1,2,3-mal jelölünk. Itt van pl. néhány ének jellemzőivel együtt: Gábor Áron rézágyúja; Elmegyek, elmegyek; Kiskacsa fürdik...; Haydn: D dúr (Üstdob) szimfónia, részlet (szolmizálva); Mozart: Egy kis éji zene, részlet (szolmizálva).

Felhasználási területek

A PC-ROBOT felhasználási területei a következők: Automatikus információadás beszéddel adatbankokból (ingatlanügynökségek, társkeresők, turisztikai rendszerek stb.) bankszolgáltatásokról (árfolyamok, értékpapírok, számlaszámok stb.) kereskedelem (automata áru-rendelés, számlázás, számlaellenőrzés, táblázat-felolvasók stb.).

Irodai felhasználásnál: üzenetek, információk hangos közlése, voice mail (hangposta), hangechó adatbevitelnél.

Oktatás: Írás-olvasás, helyesírás, tárgyi tudás, számolás, rutinfeladatok stb. gyakorlása az írás-olvasás korrigálása nyelv-

oktatás segítése idegenajkúak magyarra oktatása beszélő számítógéppel.

Vakok és gyengénlátók segítése: automatikus felolvasás, számítógép klaviatúra echó, hangos képernyő (felolvasás) kialakítása. Ennél a pontnál megjegyzem, hogy kifejlesztettünk egy Screen-reader-t, amely hasonló paraméterekkel rendelkezik mint a HAL, s a fonémarendszere a PC-ROBOT-ra épül, most van béta tesztelés alatt. Olyan paraméterekkel rendelkezik mint a HAL, ill. a VocalEjes. Így például az egérrel is át lehet menni offlájmba és olvasgatni a képernyőt a gombjaival. Úgy lett tervezve, hogy a lehető legkevesebbszer kelljen offlájnozni, így például, ha bárhol megjelenik egy szó a képernyőn, az elhangzik. Ennek a részletezésére most nem térek ki, az érdeklődőknek szívesen adok felvilágosítást.

Felhasználható még nem utolsó sorban játékok, kalandprogramok szórakoztató rendszerek beszéddel való ellátására.

Egy kissé még részletezném az „OLVAS” felolvasóprogramot, mely képernyő olvasó nélkül is jól használható. Ez a program ASCII karakteres szövegfájlok felolvasására és énekfájlok lejátszására alkalmas. A program használatának alapfeltétele, hogy a PC-ROBOT program be legyen töltve. A program indítása: OLVAS (Enter). A program megkérdezi a felolvasni, lejátszani kívánt szövegfájl nevét. A név megadása után Enter-t kell nyomni. Ezután a program két lejátszási formát kínál fel: folyamatosan olvassak? – mondatonként olvassak? Folyamatos olvasásnál mondatról mondatra felolvassa a szöveget,

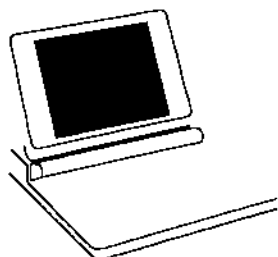
eléneikli az éneket. Mondatonkénti olvasásnál lehet kérni a következő mondatot, az elhangzott mondatot mégegyszer, valamint a programból való kilépést.

A programozást kedvelőknek rendelkezésre áll a program forráskódja is. A programok továbbfejleszthetők!

VOXEDIT – ének és beszéd összeállító segédprogram. Ez a program az ének és egyéb szövegfájlok (pl. az oktatóprogramokhoz készített feladatfájlok) készítését könnyíti meg. A program egy olyan editor, amelyikkel szövegfájlt írhatunk, azt meghallgathatjuk, korrigálhatjuk, a fájlt eltávolíthatjuk, betölthetjük. A program indítása: VOXEDIT (Enter). A program a saját képernyőjével jelentkezik be. A használatához az információ az alsó sorban található. A programba azonnal el lehet kezdeni a szöveg begépelését, azt bármikor meghallgathatjuk. A program kezeléséhez a következő utasításokat lehet kérni az F funkcióbillentyűkkel:

- F1* – . . . további parancsok;
- F2* – . . . fájl betöltése, fájl választás;
- F3* – . . . fájl mentése (eredeti nevével, illetve választott új névvel);
- F4* – . . . transzponál (az éneket lehet lefelé, illetve felfelé félhangonként transzponálni);
- F5* – . . . az egész fájl megszólaltatása (megszakítás bármely billentyűvel);
- F6* – . . . az aktuális elem (mondat) megszólaltatása (amelyiken a kurzor áll);
- F7* – . . . a kurzor sorának megszólaltatása.

Létezik még egy GRAFIKUS kép és hangmegjelenítő, de erről itt most nem írok.

A PC-ROBOT rendszer programozása

A rendszer vezérlési alapelve a nyomtatók vezérléséhez hasonló. A kimondandó szöveget (amit helyesírással kell megadni) karaktersorozat egységenként (pl. soronként) táplálhatjuk a rendszerbe, ami mindaddig kiejti a karaktereket, ameddig mondatvégi írásjelet (. ! ?) nem talál. Ekkor kerül sor a betáplált szöveg kimondására. A pufferbe max. 255 karakter fér el. Ez egy elég hosszú mondat kimondására elegendő. Ha a kimondandó mondat karaktereinek száma több, mint 255 akkor a kimondás automatikusan megkezdődik amikor a puffer megtelt, majd a puffer szöveg, további karaktereit fogadja és a kimondást addig folytatja, amíg mondatvégi írásjelet nem talál. Az ilyen hosszú mondat esetén – ha az nem fér bele a pufferbe – a mondatintonáció csorbát szenved, így a hangzás a természetestől eltérhet.

A program a betöltés után lefoglalja a működéséhez szükséges memóriaterületet. A program (a beszélő funkció) meghívása más programból ún. szoftver interrupton keresztül történhet. Erre a legtöbb programnyelv és fordító közvetlen lehetőséget ad. Magasszintű nyelvekből a beszélő funkciót a következők szerint hívhatunk: (lásd a mintaprogramokat a lemezen). Amennyiben a szoftver interruptot így nem lehet generálni, akkor assembly szintű illesztést kell létrehozni. Erre példa a lemezen található assembler modul.

PC-ROBOT hangelemek programozása az adattárakból

A PC-ROBOT rendszerrel szállított adatfájlok különböző hangelemeket tar-

talmaznak (emberi ejtésű szavak, mondatok, angol, német, francia számok, nevetés, sírás, állathangok stb). Ezeket a hangelemeket is be lehet építeni más programokba a rendszerrel szállított könyvtárak (LIB) felhasználásával.

Microsoft C-hez és Borland C-hez használható LIB-et kap meg a felhasználó. Ezek felhasználásával bármilyen programból meg lehet szólaltatni bármelyik adatfájl bármelyik elemét. Konkrét példa az ilyen programozásra a Microsoft C programokhoz a FIXVOXm.LIB, Borland C programokhoz a FIXVOXBm könyvtárat kell hozzá linkelni. Az m paraméter a L (large) illetve a S (small) modellt jelenti.

Végezetül még egy tény a Recognitával való együttműködésről. A PC-ROBOT-hoz készítettem egy olyan összekapcsoló modult (VOCDEMO.EXE), amely lehetővé teszi, hogy a PC-ROBOT együttműködjön a RECOGNITA Auge programjával. Előnye az, hogy folyamatosan fog beszélni a gép, a karakterfelismerés folyamán is, miközben használható a billentyűzet (lapozás után ENTER (csak az elhangzó szövegre nincs hatással a billentyűk leütése)). Előfordulhat, hogy egy oldal felolvasása még nem fejeződött be, és már kész a következő feldolgozása, ebben az esetben nem olvassa végig az oldalt, hanem kezdi a következőt. Ilyenkor meg lehet növelni a beszéd puffer méretét az alapértelmezés néhány szorosára, vagy használható a NO-IRQ opció, mindegyik a PCRDD driver paramétere. Természetesen ha kivárjuk egy oldal végét, vagy legalább annyi időt hogy az új oldal feldolgozása és az aktuális felolvasása kb. egyszerre fejeződjön be, s akkor indítjuk a következőt, ily módon

minden megjelent szöveg elhangzik.

Lehetőség van arra is, hogy képernyő olvasó nélkül használjuk PC-ROBOT-ot a RECOGNITA-val. Ezt a VOCDEMO.EXE program használata teszi lehetővé. Lényege hogy a parancs sorban a standard kimenetet át kell irányítani az LPT3-ra az AUGE indításakor. Ezután a felismert szöveg nem a képernyőn jelenik meg, hanem a hangszórón fog elhangzani. Ha az AUGE Alapbeállítások menüjében a Hangok opciónál beírjuk a beszéd parancsot az LPT3-ra átirányítva, akkor minden menüsört elmond, amikor rápozícionálunk. Természetesen onlájnbán, mivelhogy offlájnbán ez esetben nem is létezik. Ha használunk egy képernyő olvasót (azért úgy az igazi, pl. a Hal-t), akkor mindent kétszer fog elmondani - mindent kétszer fog elmondani. (s még mindig nem kell offlájnbá menni)..

A PC-ROBOT speciális változata vakok és gyengén látók részére felbővített programcsomaggal kapható. ára: 8600 Ft + ÁFA.

Mindezeket tapasztalta és leírta: Ecsedi Csaba. Levélcím: 1212 Budapest, Kossuth Lajos út 114. 8/47. ● ● ●

**Törődjünk többet
egészségünkkel! – Kiss János:
Amit a jó ivóvízről tudni kell**

Országszerte folynak a családi házak, a nyaralók és hétvégi házak építkezései. Az új házba, nyaralóba való beköltözés egyik előfeltétele, hogy megfelelő minőségű ivóvíz álljon rendelkezésre.

Sok helyütt még nem megoldott a vezetékes ivóvízellátás. Azok számára, akik saját maguk készíténeket kutat, talán adhatok

néhány tanácsot. Érdemes a kempingezőknél, a kirándulóknál is megjegyezniük, milyen a jó ivóvíz.

A jó ivóvíztől megkívánjuk, hogy szagtalan, íztelen és színtelen, azaz teljesen átlátszó legyen, és kellő mértékben tartalmazzon ásványi anyagokat. Fontos az is, hogy megfelelő legyen a víz hőfoka. A túl hideg víz kellemetlen, nehezen iható, az érzékenyebbek számára nem is egészséges. A langyos víz viszont gusztustalan, nem oltja a szomjat, olykor egyenesen undort keltő. Óvakodjunk attól, hogy kirándulásunkon elszíneződött, kellemetlen szagú vagy lebegő részecskéket tartalmazó ivóvizet fogyasszunk. Az ilyen vizet mosogatásra sem szabad felhasználni, mert edényeinket is megfertőzheti.

Feltétlenül tudnunk kell a víz eredetéről. Éppen ezért jó, ha ismerjük a talajvíz áramlási irányát, mert erős áramlás esetén még távolabbról is megfertőződik a kút vize. A föld felszínére hullott esővíz szennyezett és a talaj felsőbb rétegeiben még tovább szennyeződik. Csak a lefelé történő szivárgás, a talaj természetes szűrőképessége eredményeként tisztul meg fokozatosan. Ez attól függ, hogy milyen gyors a szivárgás, s hogy milyen a talaj szerkezete. Gyakorlatilag azonban négyöt méter mélyre lejutva az elszivárgott víz már alig tartalmaz baktériumokat. 10-12 méter mélységben pedig sterilnek mondható a víz. Ezért a megfelelő mélységből vett ivóvíz nem okoz gondot.

Amennyiben a talajvíz megóvható a szennyeződéstől – és ez bizonyos mértékig

már a kút építőjén múlik –, a víz fertőzöttségétől nem kell tartani. Sajnos, azonban talajviszonyaink számos helyen szennyezettek, ilyen esetben jó vizet csak mélyfúrású kútból nyerhetünk.

Azokban a kertes családi házakban és nyaralókban, ahol nincs közművesítés, amennyiben a talajviszonyok megengedik és a talajvíz is jó, ásott vagy vert kutat szoktak építeni, amely egy család vízszükségletét kielégíti. Lényegesebb olcsóbb, mint a fúrt kút. Az ásott kút építésénél ügyeljünk arra, hogy eljussunk az alsó, vízáteresztő agyagréteg alá, mert az agyag csaknem tökéletesen zár. Így nem kell attól tartanunk, hogy a vízzáró réteg alá szennyezett víz szivároghat. Ide helyezzük a legalsó cementgyűrűt, majd a többi, egymásra rakva. Illeszkedési helyükön betonhabarccsal tegyük szivárgásmentessé. Ezután körös-körül döngöljünk legalább 30 centiméteres agyagfalat a gyűrű köré, majd a felszínen, a kút környékét kövezük ki úgy, hogy a talajfelszín a kúttól lejtessen. Ezzel megakadályozhatjuk az esővíz becsorgását. Ezek után a kutat résmentesen le kell fedni. A vert vagy fúrt kutaknál – mivel a lenyúló acélcső kizár minden oldalirányú szennyeződési lehetőséget, a felszínen pedig a ráépített szivattyú mechanikailag ugyanúgy jól zár – a kút szennyeződésének veszélye kizárt.

Felhívások, közlemények

Tájékoztatjuk tagtársainkat, hogy szabadság miatt 1994. július 18-tól augusztus 5-ig az árueledés szünetel.

*

Felhívjuk tagtársaink figyelmét, hogy szabadság miatt 1994. június 27-től augusztus 8-ig az MVGYOSZ székházában működő Regeneráló és Egészségmegőrző Centrum zárva lesz.

*

Ezúton értesítjük a hangos könyvtár olvasóit, hogy a könyvtár 1994. június 30-tól július 25-ig szabadság miatt zárva lesz. (a hangos könyvtár vezetője)

*

Kérjük a Braille-könyvtár olvasóit, hogy 1994. április 15-e előtt kikölcsönzött könyveket haladéktalanul szíveskedjenek visszahozni, mivel a leltár, illetve az új katalógus elkészítéséhez szükség van azokra. Köszönjük. Egyúttal értesítjük olvasóinkat, hogy a könyvtár 1994. augusztus 1-től augusztus 28-ig zárva tart.

*

A Vakok és Gyengénlátók Hallássérültek Karcagi Klubja immár harmadik ízben nyitja meg Beregfürdőn a vakok és gyengénlátók vakvezető kutyával közlekedők „kutyás táborának” kámpit.

A tábor ideje: 1994. szeptember 3-11.

Elhelyezés: a Beregfürdői Ifjúsági Tábor faházaiban.

A kutyák részére tápszerezes ellátást, állandó orvosi felügyeletet, valamint szükség esetén kenelt biztosítunk.

Program: az állandó fürdési lehetőség és pihenés mellett kirándulásra, lovaglásra, sétakocsikázásra, horgászásra, játékos vetélkedőkre, valamint nóta- és táncestekre lesz lehetőség.

A táborozás díja: 3800 Ft/fő.

Jelentkezni és a táborozás díját pi-

ros postautalványon befizetni 1994. augusztus 18-ig lehet a tábor szervezőjénél: Harsányi Istvánné, 5300 Karcag, Kátai G. u. 14. Telefon: (06-59) 314-269.

*

Figyelem! A Látássérültek Cseppkő klubja (Budapest, VIII. Gyulai Pál u. 7.) értesíti az érdeklődő sorstársakat, hogy 1994. Június 22-től kezdve minden szerdán 17 órai kezdettel "Kék kereszt" elnevezéssel Balog Zoltán református lelkész fogadja mindazokat, akiknek lelki segítségre van szüksége.

*

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége az Országos Társadalombiztosítási Főigazgatóság támogatásából pályázatot hirdet látássérült tagjainak.

Pályázni lehet olyan nagyobb értékű egyedi eszközre, berendezésre, mely segédeszközként használva tanulást, továbbtanulást, munkábaállást segít elő.

Pályázatot csak szövetségi tag nyújthat be saját részére.

Jelentkezni a megyei szervezeteknél beszerezhető űrlapon lehet, mely részletesen tartalmazza a pályázati feltételeket. A pályázatokat az országos elnökség által kijelölt bizottság bírálja el.

A pályázatokat a szövetség címére (1146 Bp. Hermina út 47.) kérjük be-

küldeni legkésőbb 1994. szeptember 30-ig. A pályázat nyerteseinek névsorát a Vakok Világában közzétesszük. Az érintetteket a bíráló bizottság levélben értesíti a díjak átvételének módjáról.

*

Hirdetések

Eladó egy YAMAHA PSR-36 típusú szintetizátor, esetleg tokkal, adapterrel. Érdeklődni lehet munkanapokon fél 8-tól fél 3-ig a 127-1099-es, valamint az esti órákban, fél 5-től 8-ig a 184-6914-es telefonszámokon.

*

IBM kompatibilis PC-hez TELETEX-olvasó kártya eladó. Irányár: 15 ezer forint. Érdeklődni munkanapokon, a délelőtti órákban, a 120-2650/270-es telefonszámon.

*

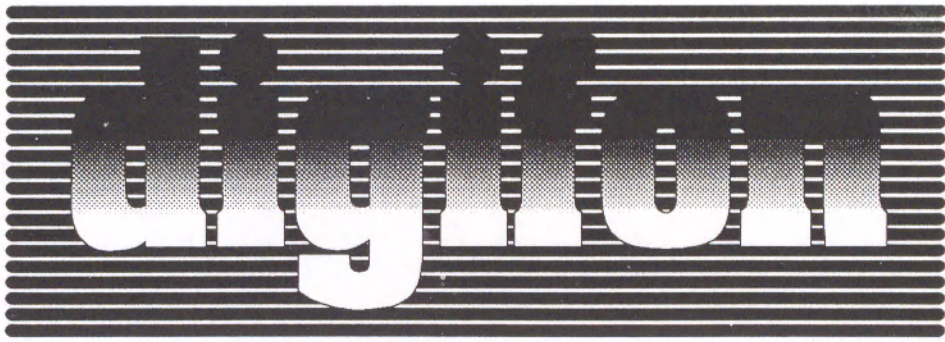
Pest környékén, saját házban élő 70 éves, nyugdíjas, vak férfi 60-65 éves hölgy ismeretségét keresi élettársi kapcsolat céljából. A leveleket „Tölgyfa” jeligére a szerkesztőségbe kéri.

*

44 éves vak férfi keresi annak a nőnek az ismeretségét, aki élettársi vagy házastársi viszonyban szeretne élni. A leveleket a szerkesztőségbe kéri "Rózsaszín-fehér orchidea" jeligére.

Szerkesztőség munkatársai: Lak István és Fehér István.

Telefon: 1210-440/114-es mellék. Az újság előfizethető a megyei szervezeteknél egész évre 160 Ft-ért a tárgyévét megelőző november 30-áig, félévre 80 Ft a tárgyév II. féléve előtti május 15-éig.

A közelmúlt technológiai fejlődésének eredménye a „távközlés digitalizálása”. A telefonközpontok, a bekapcsolt készülékek bonyolult hálózata és a sokféle szolgáltatás kezelése, jelentős mennyiségű vezérlési folyamatot igényel, amelyre kiválóan alkalmazható az úgynevezett tárolt programvezérlés. A távközlésben új korszakot nyitott a számítógép-vezérelt telefonközpont, amelyet röviden digitális központnak, TVP központnak nevezünk.

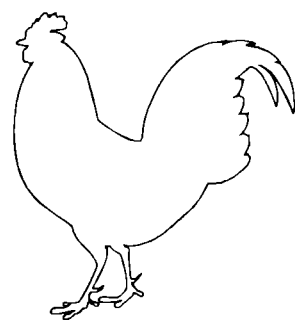
Az előfizető számára az alapszolgáltatáson túl számos kiegészítő, kényelmi szolgáltatást is nyújt a digitális telefonközpont. Ezek a tárolt programok révén megvalósított DIGIFON szolgáltatások lehetővé teszik, hogy digitális jeleket kibocsátó – TONE üzemmódú – telefonkészülékről, az előfizető hozzáférjen a központi intelligenciához. A telefonkészülék számbillentyűi egy számítógép billentyűzetként funkcionálnak, például ébresztő hívás programozható a kezelő segítsége nélkül.

- **Ébresztő/figyelmeztető hívás:**
Rendszeres ébresztés/figyelmeztetés
„Üdvözljük, itt az Ébresztő/figyelmeztető szolgálat. Az Ön által kért időpontban jelentkezünk”
- **Hívásátirányítás (másik előfizetőhöz)**
Ön könnyen elérhetővé válik akkor is, ha nem tartózkodik otthon/munkahelyén. Induláskor programozza be a telefonszámot ahová átirányítást kér! Hívásai utoléri Önt.
- **Hívásátirányítás foglaltság esetén**
Ha Önnek több telefonvonala is van, valamelyik foglaltsága esetén átirányítható a bejövő hívás a másik számára is.
- **Hívásátirányítás „nem felel” esetén**
Ha Ön egy meghatározott időn belül nem fogadja a hívást, a hívókat a központ egy előre megadott számra irányítja át.
- **Három résztvevős hívás átkapcsolással**
Beszélgetés közben felhívhat egy telefonszámot és oda-vissza kapcsolással beszélgethet a hívottakkal.
- **Három résztvevős konferencia**
A konferencia lehetővé teszi három előfizető egyidejű beszélgetését.
- **Hívás várakoztatás**
Nem kell tartania attól, hogy elmulaszt egy fontos hívást, mialatt beszél. A hívás várakoztatás két rövid hangjelzéssel figyelmezteti, hogy valaki az Ön számát hívja. Válaszolhat a hívásra anélkül, hogy a előző beszélgetést befejezné.

Ha telefonja nem alkalmas a DIGIFON szolgáltatásokra, ügyfélszolgálatunkon nagy választékból vásárolhat. Ha többet szeretne tudni a DIGIFON szolgáltatásokról, hívja ügyfélszolgálati irodánkat!

A MATÁV KÉNYELMI SZOLGÁLTATÁSAI

FEHÉRKAKAS

Műszaki, Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.

Vecsés, Gammel József u. 6.

Tel.: 06-29-350-631, Tel/FAX.: 201-6111

Műszaki szolgáltatások

Számítógépek és hálózatok telepítése

Számítástechnikai eszközök javítása

Szerviz

Szaktanácsadás

Oktatás

Alapfokú számítástechnikai ismeretek

WORD szövegszerkesztő

WINDOWS

WORD for WINDOWS

Nyomdai szolgáltatások

Reklámfotók, reklámanyagok

Szórólapok készítése

Számítástechnikai segédanyagok

Irodabútorok, iroda berendezések

Irodagépek